БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 152 (8372)
ИЮНИИН 29
СУББОТО
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Малшадай үдэрые гуримтайгаар үнгэргэхэ

Ниитын адуу малые хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилгын мүнөө эгээл шухала болоод байһан үедэ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүмүүжүүлгын, ниитэ-политическэ хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ туйлай ехэ анхарал табигдажа байна. Малшадай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха шэнэ арга дүршэлнүүд һүүлэй үедэ олдожо байнхай. Тэрэнэй нэгэниинь Малшадай үдэр үнгэргэлгэ болоно. Энэ хэмжээябуулга һайн үрэ дүн харуулаа. Республикын олохон колхозуудта Малшадай үдэр һара бүри түсэбэй ёһоор үнгэргэгдэжэ, тэндэ суглараһан малшад, зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэд хэһэн ажалаа согсолжо, социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргадаг, бии байһан дутуу дундануудаа элирүүлдэг, саашанхи зорилгоёо хараалдаг байха юм.

Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд энэ үдэрые заншалта һайндэрнай гэжэ мэдэрээд, тэрэниие ажалай шэнэ амжалтаар угтахын түлөө тэмсэдэг болоо. Тэрэнэй ашаар республикын хэдэ хэдэн колхозуудта һү һаалга ажахын энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо нилээд дээшэлжэ байна. Мүн мяхан болон мал ажалай бусад продуктнууд яһала ехээр абтадаг болоожо байнхай. Бичурын, Кяхтын, Зэдын, Сэлэнгын, Кударын ба бусад аймагуудай түрүү колхозууд бүришье ехэ амжалта туйлаа. Тиихэдэ Кударын аймагай колхозууд һү, мяха, үндэгэ тушаалгаар гүрэнтээ саг соонь тоосоно.

Дээрэ дурсагдагша аймагууд һү һаалгые ямар аргаар дээшэлүүлнэб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ партийна организацинуудынь малшадай дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулна, тэдэнэртэй хөөрэлдэжэ, ажалдань али болохоор туһална. Эдэ аймагуудай олонхи колхозуудта Малшадай үдэр һайнаар бэлэдхэгдэжэ, үрэ ехэтэйгээр үнгэргэгдэдэг.

Политическэ хүдэлмэриин шэнэ арга дүршэлнүүдэй нэгэниинь болоһон Малшадай үдэр бүхыдөө ямараар үнгэргэгдэнэб гэжэ хараад үзэхэдэ, олонхи ушарта ёһын тулада, ямаршье бэлэдхэлгүйгөөр, эмхи гуримгүйгөөр үнгэргэгдэдэг байха юм. Тэрэнэй эсэстэ суглараһан малшад колхозой правлениин түрүүлэгшын гү, али партийна организациин секретариин, үгышье һаа ондоо нэгэ тушаалтай хүнэй элидхэлые дуулаһан нэрэ зүүгээд лэ, аша үрэ ехэтэй хөөрэлдөө хэдэггүй, бэе бэеынгээ хүдэлмэриин дүй дүршэлые халан абалсадаггүй байна. Заримдаа энэ үдэртэ хамтаржа архидалга боложо, үнгэрхэдөө наншалдахашье, ажалһаа һаатаха ушар гарадаг. Хориин аймагай Карл Марксын, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Путь Сталина», Хэжэнгын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ, мүн Иволгын, Түнхэнэй, Заиграйн зарим колхозуудта иимэрхүү баримтанууд ушардаг байна. Теэд, эдэ аймагуудай партийна, советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэд, КПСС-эй айкомуудай инструкторска группанууд иимэ байдалые һайса мэдэжэ, хаража байһан болобошье, огто хэрэгсэдэггүй, Малшадай үдэрые саашадаа гуримтайгаар үнгэргэхэ тушаа хэмжээ абадаггүй байха юм.

Малшадай үдэрые үнгэргэлгэ хадаа политическэ удхатай хэмжээ-ябуулга мүн болоно. Тиимэһээ энэ үдэртэ эртээнһээ һайса бэлэдхэхэ, малшадай һара соо хэһэн дүнгые зүбөөр согсолхо, мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ шан үгэхэ, түрүү дүй дүршэл тухай хөөрэлдөө, лекци тэндэ эмхидхэхэ шухала. Мүн кино, уранһайханай номернуудые харуулха, элдэб янзын наада зугаа эмхидхэхэ, эд бараа элбэгтэй нүүдэл автолавка ерүүлхэ хэрэгтэй.

Зарим аймпотребсоюзууд Малшадай үдэртэ зорюулһан нүүдэл наймаа эльгээхэдээ мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй эрилтэ, захилые хараадаа абангүй дайралдаһан лэ эд бараа абаашадаг, үнгэрхэдөө архи тон ехээр зөөдэг байха юм. Иимэ ябадалые болюулха хэрэгтэй.

Орон доторнай абтадаг һү, тоһо, мяханай хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ тухай зорилгын табигдаад байхада, мүн хонин ажалаа саашадань хүгжөөхэ, нооһо бүри ехээр хайшалжа абадаг болохо тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгтэй танилсаад байхадаа республикымнай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абажа, Эхэ орондоо улам ехэ һү, мяха болон бусад продуктнуудые үгэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ шэнэ хүсэ зоригтойгоор оролсобо. Малшадай социалистическэ мүрысөөе хүтэлбэрилхэ, абаһан уялгануудаа дүүргэхэдэнь тэдээндэ туһалха, эрилтэнүүдыень харюулхын түлөө оролдохо гээшэ нютагуудтахи партийна, советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, МТС, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

Партиин айкомууд, инструкторска группанууд мүнөө үедэ—малай ашаг шэмэ абалгые дээшэлүүлхэ эгээл таатай зунай сагта мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри улам шангадхаха, малшан бүхэндэ парти, правительствоар табигдаһан зорилгые һайса ойлгуулха тушаа оролдохо ёһотой. Энэ зорилго бэелүүлгэдэнь малшадай үдэр ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно. Тиимэһээ колхоз, совхоз бүхэндэ Малшадай үдэрые түсэбэй ёһоор, һайса бэлэдхэжэ, зүбөөр үнгэргэхэ шухала.

Хүдэлмэришэн Хромовой хоёрдохи басаганиинь олдоо!

...1941 ондо хүдэлмэришэн Хромов фронт ошоходоо хоёр басагаяа һамгантаяа Витебскдэ орхиһон байгаа. Зина гэжэ басаганиинь 5-тай, Раянь 3 наһатай үлэһэн юм. Уданшьегүй фашистнууд хадаа партизан байһан тэдэнэй эхынь буудажа алаба. Харин басагадынь немецүүдэй ондо ондоо лагерьнуудта абаашагдаа һэн. Дайнай һүүлээр Зинань Литвын хүүгэдэй гэрнүүдэй нэгэндэ хүмүүжүүлэгдэжэ, һүүлээрнь өөрөө хүмүүжүүлэгшэ болоһон юм. Харин дүү Раянь һураггүйгөөр үгы болошоһон байна. Тэрэ гитлеровскэ Германи абаашагдаһан байгаа.

Мүнөө үбэл Зина Витебскын болон Рязаниин журналистнуудай туһаламжаар эсэгэеэ олоо. Эсэгэнь Пензын дизельнэ заводой столоводо хүдэлмэрилдэг байба. Эсэгэ басаган хоёр 16 жэлэй туршада бэе бэеэ хараагүй ябаһанаа, сэдьхэлээ ехээр хүдэлгэн уулзаа һэн.

Мүнөө тэрэ бүлэдэ үшөө нэгэ баярта ушар болобо: хоёрдохи басаган Раянь олдоо. Калининградска областиин Славск городой райисполкомдо хүдэлдэг эхэнэр Федорова гэгшэ дайнһаа хохидоһон энэ бүлэ тухай радиогоор хэлэхыень дуулаад, хүүгэдэй гэртэ хүмүүжүүлэгдэһэн Раиса Хромова гээшые мэдэхэб гэжэ Пенза мэдээсэбэ. Раянь Таджикистанда хүдэлжэ байһан байба. Уданшьегүй Канибадам городһоо Раяһаа өөрэһөөнь бэшэг ерэбэ.

Тиигэжэ Хромовтоной хоёрдохи басаганиинь багадаа Германи абаашагдаад, һүүлээрнь советскэ солдадуудтай бусажа ерээд, арай гэжэ эсэгэ, эгэшэеэ олобо. Мүнөө тэдэнэр нэгэ городто ажа һуна. Пензын городской совет эгэшэ дүү Хромовтондо шэнэ гэр соо комнато үгөө. Зинань мүнөө хүүгэдэй гэртэ хүмүүжүүлэгшээр хүдэлнэ. Тиигээд хажуугаарнь багшанарай институтда заочноор һурана. Раянь «Пензхиммаш» гэжэ заводто оператораар хүдэлнэ.

(ТАСС)

Үбһэ хуряалгадаа үглөө мүнөөгүй орохоор болоо!

* * *

Хэжэнгын хид яаранагүй...

Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхи колхозууд ниитынгээ адуу малда үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэһэн дээрэһээ малайнгаа үбэлжэлгые хүшэр хүндөөр үнгэргөө. Тиимэһээ олонхи колхозой мал хүсэ тамираа алдажа, ашаг шэмээ татажа, арайхан гэжэ хүхэ ногоон дээрэ гараһан, мүн нилээд олон мал гарзалаа юм.

Гэбэшье, энээниие һайса мэдэжэ байгаад эндэхи колхозууд мүнөө жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ бэлэдхэл муутай һуужа байна. Мүнөө хура бороо элбэгтэй жэл байжа, мүн колхозой луговодуудай оролдосотой ажалай ашаар Дунда Худанда гү, али Чесанада, Сулхарида гү, али Хэжэнгын голоор үбһэ ногооной ургаса урда жэлэйхиһээ жэшээгүй һайн, июлиин нэгэнһээ хойнотонгүй гараар, морин косилкаар түүбэрилэн сабшажа эхилхээр болонхой. Теэд эндэ июлиин нэгэндэ үбһэнэй хүдэлмэриие эхилхээр нэгэшье колхоз бэлэн бэшэ, энэ болзорто эхилхэ тухай ганса хооһон хөөрэлдөөн болоһоор. Яахадааб гэхэдэ, МТС болон колхозууд мүнөө болотор үбһэнэй хүдэлмэриин түсэб табижа дүүргээгүй, машина зэбсэгһээ эхилээд үбһэнэй хүдэлмэридэ хабаатай жэжэ хэрэгсэлнүүд хүрэтэр хүсэд бэлэн болгоогүй байна.

Жэшээлхэдэ. Хэжэнгын МТС үбһэнэй хүдэлмэридэ ябаха ёһотой машинануудаа заһабарилжа дүүргээгүй. Заһабарилагдаха ёһотой тракторна 14 тармуурһаа 3-ые, 5 самоходно сенокосилкаһаа 3-ые, 8 подборщигһоо орой нэгыень заһабарилһан байна.

— МТС-эй механизмуудай хэрэглэгдэхэ болотор заһабарилжа дүүргэнэ бэзэбди,—гэжэ МТС-эй хүдөө ажахын машинануудай механик нүхэр Назаров убайгүйгөөр мэдүүлнэ.

Тиихэдэ энээнһээ урда жэлнүүдтэ МТС үбһэ хуряалгын бүхы хүдэлмэриие хэнгүй, гансал үбһэ сабшалгаараа хизаарладаг байгаа. Теэд мүнөө жэлдэ комплексно механизаци үргэнөөр хэрэглэхын, үбһые һайн шанартайгаар хуряахын түлөө юушье хээгүй байһаар.

Мүн колхозуудта байһан машина зэмсэгүүд заһабарилагдажа дүүрээгүй, гар хажуур, аса тармуур, мори унаагай тоног хүсэд түхеэрэгдээгүй, МТС-эй харьяата колхозуудта бии байһан 67 морин косилкаһаа хорёодынь, 83 морин тармуурһаа 30 гараниинь заһагдаа.

Аймагай колхозуудта заһабарилгада хэрэгтэй запасной элдэб частьнууд, машина тоһодохо хэрэгсэл, мориной тоног, точилын шулуун, лабаадха гэхэ мэтэ ехэ дутамаг байна. Эдэ хэрэгсэлнүүдээр колхозуудые хангаха ёһотой Хэжэнгын аймпотребсоюзай правлени, сельхозснабай Хориин база эртээнһээ анхаралаа табяагүй байшоо.

— Үбһэндэ орохоор бэлэн болоо гээшэ гүт,—гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Батороевһоо асуухада:

—Бэлдэхэ аад лэ байнабди. Тиигэбэшье, бэшэ колхозуудһаа доро бэшэ ёһотойбди. Үбһэнэй хүдэлмэриин түсэб табиха аад лэ, МТС-нэй түсэбөө эльгээнгүй барижа байна,—гэжэ амарханаар хөөрэнэ.

— Тэжээл бэлэдхэлгын бригада колхоздонь байгуулагдаагүй. Теэд мүнөө тус колхозой алишье сабшалангай үбһэ ногоое сабшажа эхилхээр болонхой.

Мүн Хрущёвой, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» колхозууд үбһэнэй хүдэлмэриие мэнэ гэһээр эхилхээр бэлэн бэшэ байбашье, «үбһэнэй ургасын һайн хада хуряажа абажа үрьдинэ бэзэбди» гээд яаранагүй. МТС, колхозуудайнгаа үбһэндэ орохо бэлэдхэл муутай һуужа байһаниие мэдэжэ байгаад партиин Хэжэнгын айком, аймгүйсэдком зохихо хэмжээ абанагүй. Зүгөөр эндэ һаяхан аймсоведэй сесси боложо, тэжээл бэлэдхэхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, июлиин нэгэнһээ хожомдонгүй үбһэнэй хүдэлмэриие эхилхэ гэжэ шиидхэбэшье, энэ шиидхэбэреэ бодото дээрэнь дүүргэхын гула зохихо эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулнагүй.

Эндэхи МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «мүнөө жэл үбһэ ногооноймнай ургаса һайн, набшаһата тэжээл бэлэдхээд яахабибди» гэжэ энэ хэрэгые тооногүй. Энэ гээгдэнги бодолтой аймагай хүтэлбэрилэгшэдшье эбсэшэнхэй. Тиимэһээ мүнөө эндэ нэгэшье тонно набшаһата тэжээлэй бэлэдхэгдээгүй байһаниинь гайхалтай бэшэ. Мүн силосэй нүхэнүүдые түхеэрхэ хүдэлмэри удааруулагдана. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 900 тонын багтаамжатай нүхэ түхеэрхэ ёһотой аад, Хүсээтэ, Красный Яр гэжэ газарта 300 тоннын нүхэ малтаад хана хээгүй, бэшыень хэхэгүйбди гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Антонов мэдүүлнэ.

«Бурят-Монголой үнэн» газетын рейдовэ бригада: **С. Исаков**, «Хэжэнгын колхозник» газетын редактор.
Ц. Золтоев, селькорр.
Ц. Дандаров, манай тусхай корр.

*

Республикын МТС-үүдтэ хабарай тарилгын ябаса тухай

1957 оной июниин 25-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Хабарай тарилгын бүхы дэрэз хэгдэһэниинь	Зелёнко
Баргажанай	88,3	28,6
Хүнтэйн	96,7	49,6
Бичурын	95,1	33,4
Бага-Куналейн	94,4	37,3
Охин-Булагай	95,0	55,7
Цагаан-Усанай	81	—
Үшөөтэйн	84,4	38,9
Эгэтын	87,6	57,3
Нарһатын	89,5	30,9
Хүрбын	98,1	46,9
Шэнэ-Бэрээнэй	99,2	82,6
Кабанскын	96,6	—
Тимлюйскэ	96,0	56,4
Е-Кударын	85,4	34,4
Хамнигадайн	93,1	72,0
Погранична	83,8	53,4
Гашейн	87,9	26,2
Хонхолойн	94,0	44,1
Суулгын	89,1	32,5
Сэлэнгын	83,0	22,5
Сүхын	87,2	41,2
Тарбагатайн	96,4	72,7
Жэрэмэй	90,6	46,6
Е-Куналейн	96,2	120,1
Түнхэнэй	97,8	30,7
Хэрэнэй	93,6	38,2
Хориин	86,7	39,8
Хэжэнгын	90,0	52,1
Чесаныи	87,6	38,5
Закаменай	91,9	—
Ториин	89,8	54,9
Бургалтайн	92,0	69,4
Иволгын	86,3	3,9
Саянтын	85,9	3,6
Итанцын	99,9	76,4

Үбһэ хуряалгадаа бэлэн бэшэ

Энэ жэлдэ хура бороогой элбэгээр ороһоной ашаар Кударын аймагай колхозуудта үбһэ ногооной ургаса яһала һайн. Уһалагдадаг сабшалангуудай ногоон бүришье һайнаар ургажа байнхай. Теэд үбһэ хуряалгын газаа орожо ерэнхэй байбашье һаань, олонхи колхозууд, Ехэ-Кударын, Хамнигадайн МТС-үүд энэ шухала хүдэлмэридөө муугаар бэлдэнэ. Ехэ-Кударын МТС үбһэ хуряалгын машина, зэр зэмсэгүүдээ заһабарилжа дүүргэхэнь үды. МТС-эй хашаан соо заһагдаагүй гурбан тракторна косилканууд хэбтэнэ. Зарим механизмуудта запасной частьнууд дутана. Үбһэ сабшажа, хуряаха тухай графигынь табигдажа тракторна бригадануудта хүргэгдөөгүй байна. Энээн тушаа МТС-эй дирекци һанаагаа зобоногүй.

Ехэ-Кударын МТС-эй харьяата Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр И. Ф. Иванов) жэл бүри бага тэжээл бэлдэдэг юм. Гэбэшье, энэ колхоз үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ мүнөө тэсэшэгүй удаагаар бэлдэнэ.

Үбһэ хуряалгада хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүд—тармуур, аса, хажуур гэхэ мэтын зэмсэгүүд бэлэдхэгдэжэ дүүрээдүй. Мүн морин машинанууд заһабарилагдажа дүүрээдүй байһаар. «Үбһэ ногоон үшөө набтар, ургажа гартарнь бэлдэгдэнэ бэзэ» гээд колхозой хүтэлбэрилэгшэд һанаа амар һуунад.

Мүн иимэрхүү ушар Куйбышевай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта үзэгдэнэ. Эдэ колхозуудта үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин тусхай түсэб зохёогдожо бригадануудта хүргэгдөөдүй.

Мүн тэрэшэлэн Хамнигадайн МТС-эй харьяата колхозууд үбһэ хуряалгада бэлэдхэлые унжагайруулна. Мүн баһа Ворошиловай, Ранжуровай, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудта үбһэндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри унжагайрһаар.

Кударын аймгүйсэдком болон Ехэ-Кударын, Хамнигадайн МТС-үүдэй дирекци үбһэ тэжээл бэлэдхэлые түргэдүүлхэ тушаа таарамжатай хэмжээнүүдые дары абаха зэргэтэй. **Д. Болхоев**, манай корр.

Нооһо тушаалгаяа дүүргэбэ

Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо баранһаа урид хонидой нооһо хайшалалгые эхилһэн юм. Тиин энэ хүдэлмэреэ эмхитэй һайнаар ябуулжа, гүрэндэ нооһо тушаалгаа үлүүлэн дүүргэбэ. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор колхоз 8 тонноһоо үлүү нооһо бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа.

Колхоз арга боломжоёо тооложо үзөөд, үшөө 110 центнер нооһо гүрэндэ худалдахаар хараалба.

А. Итыгилов.

Набшаһата тэжээл бэлдэжэ эхилээ гүт?

Мүнөө хаанашье яба,— Сэлэнгэ, Сүхэ, Баргажан мүрэнүүдэйшье, Зэдэ, Үдэ, Хамни, Химнэ, Зүүн мүрэн, Хүрьбэ гэхэ мэтын ехэ бага гол горхонуудайшье эрьеэр яба,— хаа хаанагүй зунай аглаг һайхан саг ерэнхэй, үбһэ ногоон сабшама үндэрөөр ургажа, бургааһа модон набша намаагаа хүсэшэнхэй, бүтүү ногоорон нэгшыжэ харагдадаг болоо. Мүнөө набшаһата тэжээл бэлдэжэ абахада эгээ таарамжатай саг байна.

Саг соонь хухалаад һайнаар хатаажа, хадагалжа абаһан модоной набша мүшэрые малай, илангаяа хони ямаанай ямар дуратайгаар амтархажа, хужархажа байгаад эдидэг тухайнь хэлээдшье яахаб,— энээн тухай хонишод лэ һайнаар мэдэхэ,— зүгөөр, мүнөө республикымнай нютаг нютагуудта набшаһата тэжээлэй ямараар бэлдэгдэжэ, МТС, колхоз, совхозуудай энэ тэжээл бэлдэхын түлөө али зэргын оролдолго гаргажа байһые хаража үзэе.

Манай газетын корреспондент хэдэ хэдэн МТС-үүдэй, совхозуудай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй телефоноор хөөрэлдэбэ. Энэ хөөрэлдөөн доро толилогдобо.

Сэлэнгын МТС-эй директор нүхэр Кузьминтай хөөрэлдөөн.

Корреспондент:—Александр Баданович, мүнөө жэл харьяата колхозуудтнай набшаһата тэжээл хэр ехээр бэлдэжэ абахань гээшэб? Модоной набша намаа хухалжа захалаа гүт?

Кузьмин:— Аймагаараа хорёод мянган центнер бэлдэхэ түсэбтэйбди. Бидэнэр үшөө түсэбөө абаадүй байнабди. Набшаһата тэжээл бэлдэжэ үшөө захалаадүй байнабди. Июлиин нэгэнһээ наашa туха олдохогүйшье гээбы даа.

Корреспондент:— Ятараа удааранхай гээшэбта? Магад бургааһан намаалаагүй эртэ байна гү?

Кузьмин: (энеэдэ алдажа)—Бургааһаншье намаалаал юм бэзэ. Һая һая хүдэлжэ, хөөрэлдэжэ байналди даа.

Сэлэнгын МТС-эй харьяата колхозуудта набшаһата тэжээл бэлдэгдэжэ захалаадүй байхадань, магад хүршэнэрынь мүшэр хухалжа захалаа ха гү гээд Сэлэнгын совхоздо хонходобобди. Директорынь поли гаранхай, агроном нүхэр Вашковец телефондо ерэбэ.

Корреспондент:— Сайн байна, нүхэр Вашковец! Урдань Селендума талын колхозууд хонидтоо набшаһата тэжээл ехээр бэлдэдэг бэлэй. Мүнөө мүнөө танаймнай совхоздо модоной набша мүшэр хухалагдажа захалаа гээшэ гү гээд хонходожо байнабди даа...

Вашковец.—Үгылөө, үшөө захалаадүй байналди. Тиигэбэшье үглөө мүнөө гарахамнай. Һургуулиин үхибүүдые, механизаторнуудай училищиин курсантнарые суглуулжа байгаад, хэдэ дахин воскресенигүүдые хэхэ һанаатайбди.

Корреспондент: — Набшаһата тэжээл хэр ехээр бэлдэхэбтэ?

Вашковец:— Тиимэ ехэ бэшэ даа: хоёр зуун тонно. Хониднай гушан таба мянган. Тиихэлээрээ даншье бага болоно гээшэ аабза. Харин урдань, совхоз болохоһоо урда эндэхи колхозууд һураггүй ехэ набша мүшэр даража, хадагалжа абадаг байһан юм.

Корреспондент:—Дээрэһээ бууһан түсэбтэ баригдаад һуухагүй, набшаһата тэжээл хэрэгтэй соогоо, али шадал соогоо бэлдэжэ абаха юм бэзэттаа?

Вашковец: — Хари мэдэхэгүй. Манайхин, хүтэлбэрилэгшэднай юун гэжэ хэлсэхэ байгаа юм. Бил һанахадаа, бага түсэб гэжэ тухайлдагби.

Борьёогой үргэн элдин тала дайдада 150-яад мянган хонидые үсхэжэ байдаг Зэдын аймаг руу хонходоходо, Үшөөтэйн МТС-эй директор нүхэр Ильков дайралдажа, телефонойнгоо трубка үргэбэ.

Корреспондент:— Мэндэ амар, нүхэр Ильков. Танаймнай нютагаар хонид аргагүй түргэнөөр үдэжэ байна гэжэ дуулдадаг. Хонидой үдэжэ байхада үбһэ тэжээл улам ехээр бэлдэдэг болоожо байһан тухайтнай асуугаадшье яахаб, харин мүнөө жэлдэ набшаһата тэжээл хэр ехээр бэлдэхэтнайб гэжэ мэдэхэ гээ һэмди.

Ильков:—Юун, юун? Набшаһата тэжээл гэнэ гүт? Түсэбтэй агшалди даа. Модоной мүшэр хухалжа үшөө захалаадүй байнабди. Бургааһа модон намаалаадүй.

Корреспондент:— Мүнөө зунай тэн боложо байхада бургааһан намаалнагүй гэхэдээ юу хэлэбэ гээшэбта?

Ильков: — һм... Модоншье намаалаагүй гэжэ дэмы юм бээ...Иигээд захалхабди даа.

Набшаһата тэжээл гэхэдэ, Үшөөтэйн МТС-эй директорэй дуулахашье дурагүй байхадань хүршэнэртэнь—Цагаан-Усанай МТС-эйхидтэй хөөрэлдэбэбди. МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд үгы, агроном-түсэблэгшэ Савелий Романов харюусаба. Эндэ модоной набша мүшэр хухалагдажа баһал захалаадүй, энэ хүдэлмэридэ 2—3 хоногһоо орохомнай гэжэ нүхэр Романов харюусаба. Мүнөө жэлдэ Зэдын гол дээрэ тииһээ тиитэрээ орой болотор хүйтэн байгаа юм гү, али хооһон шалтаг барилган болоно гү гэжэ гайхан татаад, үндэр дээрэ, хүйтэн байдаг Түнхэнтэй хөөрэлдэбэл лэ элирхэ гээд, Саянай хормой руу хонходобобди. Республикын столицаһаа Түнхэн ошоһон утаһа абахадамнай залуухан басагадай, хэбэрынь телефонистка басагадай хоорондоо «набшаһата тэжээл», «модоной мүшэр хухалалганда гарана гүш?», «Би хоёр дахин гараа б» гэлдэжэ байгаад хөөрэлдэхэнь дуулдажа байба. Телефонисткын сүлөө тухагүй байдагыень мэдэдэг тула эгээ хэрэгтэй юумэн тухаймнай хөөрэлдэжэ байгаашье. һаань, партиин айкомдо хүдэлдэг өөһэдынгөө селькор нүхэр Деминиие эрибэбди.

Корреспондент:— Сайн байна, Петр Степанович! Телефонисткануудтнай набшаһата тэжээл тухай аргагүйгөөр хөөрэлдэжэ байбал. Түнхэнэй колхозуудта модоной набшаһа мүшэр хухалагдажа захалаа гү?

Демин:— Захалаа даа, хэдэ хоноо. Телефонистканууд хөөрэлдэжэ байна гэнэ гүт? **Манай хэлхээ холбоошод шефтээ абаһан Калининай нэрэмжэтэ колхоздо хамта 30 тонно гэхэ гү, али хүн бүхэн нэгэ нэгэ тонно хатаһан набшаһата тэжээл бэлдэжэ үгэхэ уялга абаад, аймагайнгаа эмхи зургаанууд болон предприятинуудай хоорондо мүрысөө үүсхээ юм. Тиимэһээ гайхалташьегүй. Мүнөө хэлхээ холбоошоднай 15 тонно набшаһата тэжээл бэлдээд байна. Мүн колхознигуудшье бригаданууд болоод бэлдэжэ байнхай. Хэлхээ холбоошодой үүсхэлээр бэшэ бэшэ эмхи зургаанууд, предприятинууд баһал шефтээ абаһан колхозуудтаа гаража, модоной набшаһа мүшэр хухалжа захалба.**

Корреспондент:— Үшөө ямар колхозуудта набшаһата тэжээл бэлдэгдэнэб?

Демин:—Колхоз бүхэндэ. Жэшээнь, XX дохи партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи комплексно бригадада үдэр бүри 20 хүн модоной набша мүшэр хухалжа байдаг.

Иигэжэ «бургааһан намаалнагүй» гэжэ Үшөөтэйн МТС-эй директорэй шал дэмы хэлэһыень баталаад, Хориин, Иволгын, Мухаршэбэрэй, Кударын аймагуудтай хөөрэлдэхэдэмнай мүн лэ набшаһата тэжээл бэлдэжэ үшөө захалаадүй, «һаядаа эхилхэмнай», «июлиин эхеэр энэ хүдэлмэридэ орохобди» гэхэ мэтэшэлэн харюусажа байба.

Энээн дээрэһээ харахада республикын олонхи аймагуудай колхозууд набшаһата тэжээл бэлдэхэ эгээ тааруу сагые алдажа байна. Модоной набша мүшэрые нарай зөөлэн байхадань хухалжа, ногоохоноор хатаахада витамин ехэтэй, шэмэтэй байдагынь мэдэжэ. Тиимэһээ колхозууд болон совхозууд нэгэшье үдэр гээнгүй энэ үнэтэ тэжээлые бэлдэжэ захалха ёһотой.

Хамтын ажалай аша үрэ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тогтоһоор 30 жэл гүйсэбэ

Баргажанай түргэн урасхалта Онёо голой хоёр тээ үргэн хабтагай Баян нютаг оршодог. Эндэхи Харлиг, Жаргаланта, Яны, Таала, Борогол гэһэн газарнууд үрэжэл һайнтай тулада Баянгол гэжэ нэрэтэй болоһон түүхэтэй юм.

1927 ондо эндэхи хүдөөгэй партиин ячейкын үүсхэлээр Харлик гэжэ газарта түрүүшын «Арбижал» гэжэ хүдөө ажахын артель эмхидхэгдэһэн байна. Эндэхи коммунистнууд Содном Ешиев, ахадүүнэр Буда ба Бата Сангадинтан, Балсан Филиппов, Бадма Задуев, Дашидондоб Очиров, комсомолшууд Гомбо Цыденов, Даши Эрдынеев, Самбу Цыдыпов, эдэбхитэд—эхэнэрнүүд Цыбжит Тубчинова, Лайжид Очирова ба бусад нютагайнгаа арад зониие ажабайдалай шэнэ замда оруулхын түлөө ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Тус артелиин эгээн түрүүн эмхидхэгдэхэдэ 16 үрхэтэ айл, айл бүлэ бологгүй 71 залуушуул хамтарһан байна. Тиихэдэ, тэдэнэй ниитын ажахыда 99 үнеэн, 20 мори унаа, 157 хони ямаан бии байгаа. Тус артелиинхид Ленинградта кооперативна дээдэ курса дүүргэһэн коммунист Буда Сангадиные түрүүлэгшээр һунгаһан байна.

Тиингэһээр 30 жэл үнгэрөө. Тус артелиин эмхидхэгдэһэнэй һүүлээр Баянголой бусадшье газарнуудта олон колхозууд байгуулагдаад, һүүлдэнь томодхогдо томодхогдоһоор Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз болоһон юм.

Коммунистическэ парти, Советскэ правительствын туһаламжаар доторойнгоо баян арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ, колхозниигуудайнгаа материальна ба культурна ажаһуудалые һайжаруулха талаар горьтой амжалтануудые туйлаһан. Мүнөө тус колхоз 460 үрхэтэ айлтай, хүдэлмэриин һанай 700 гаран колхозниигуудтай юм. Мүнөө колхозой тосхондо дунда һургуули, больница, электростанци, Культурын байшан, библиотекэ, радиоузел бии. Мүн бригада, фермэнүүдэй центрнүүд жэл бүри болбосон түхэлтэй боложо байна. Холын томо, жэшээнь, Соёлой. Үрэжэлэй комплексно бригадануудта эхин һургуули, эмнэлгын гэр, культбаза баригдажа байнхай. Колхозой ниитын ажахын хүгжэхэтэй хамта колхозниигуудай байра байдал жэл бүри һайжарна, культурань ургана.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө олон һалбарита томо ажахы болонхой. Ажахынь гол һалбари мал ажал болоно. Мүнөө колхозой ехэнхи олзо доходынь мал ажалһаа абтана. Тус колхозой фермэнүүдтэ мүнөө 27 мянган тухай адуу мал тоологдоно. Тэдэнэй 21 гаран мянганиинь хонид юм. 20 тухай мянган хонидынь нарин ба нарибтар нооһотой болгогдоо.

Мүн эндэ эбэртэ бодо мал, гахай, мори, тахяа, шубуу үсхэбэрилнэ. Мүнөө колхозой һүнэй-товарна фермэнүүдтэ 1000 гаран үнеэд тоологдоно. Тэдэнэй 100 гараниинь үүлтэрэтэ үнеэд юм.

Мал ажалаа саашадань бүри һайжаар хүгжөөхын тулада эгээн түрүүн ороохото ба тэжээлэй культуранууды ехээр таридаг болоо. Мүнөө жэл ороохото культуранууд тарилга 1955 онойхидс өрбол 700 гектараар үргэдхэгдөө. 1100 гектарта шэнэ пар дээрэ таригдаа, 310 гектар кукуруза нёдондо хахалагдаһан шэнэ газар пар дээрэ таригдаа. Энэ газарынь хабартаа булта уһалагдаа. Мүн 1600 гектар овёс болон зелёнко таригдаа.

1957 ондо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад нёдондо жэлэй энэ үедэ орбол һүн һаалгые 2,5 дахин дээшэлүүлээ. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ племенной гүүртын һаалишад колхоз ба аймаг соогоо түрүүлжэ ябана. Тус фермынхид үнеэн бүхэнһөө 1580 литр һү һаажа, колхозойнгоо һайндэрые ажалай амжалтатайгаар угтажа байна. Тиихэдэ, эндэхи түрүү һаалишад Цындыма Дашиева, Ульяна Бадмаева, Любовь Гармаева, Зинаида Доржиева үнеэн бүриһөө 2000—2300 литр һү һаажа, һайндэрөө угтахань. Тэдэнэр мүнөө үнеэн бүриһөө үдэртөө 12—16 литр һү һаана.

Тиихэдэ, хонишод буришье һайн амжалтатайгаар колхозойнгоо 30 жэлэй ойе угтажа байна. Тэдэнэр мүнөө 6500 гаран хурьгадые абаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонидһоо 93 хурьга абаад гээлтэ хоролтогүйгөөр тулжүүлжэ байна. Тус колхоз нёдондо жэл элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 190 килограмм ноохо абаһан байгаа һаа, мүнөө жэл тэрэнһээ 229 килограмм болгохонь, тиигэжэ баянголойхид 1957 ондо ганса ноохонһоо 2 миллион шахуу түхэриг олзо доход оруулхань. Даахинай. Жаргалантын, Чилирэй түрүү отарануул ноохо абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэө. Тэндэхи түрүү хонишод Даба Очировай, Бадма Будаевай, Дынцема Муталхановай отарынхид хонин бүриһөө 4 килограмм ноохо хайшална. Тиихэдэ Бадма Будаевай отарын 913 хонинһоо дунда зэргээр 4 килограмм 300 грамм ноохо хайшалагдаа.

Колхозой партийна организациин үүргэнь ехэ дээшэлһэн, зоной дунда хүндэтэй, колхозойнгоо үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ хүсэн болонхой. Мүнөө олонхи коммунистнууд болон комсомолшууд колхозойнгоо үйлэдбэриин гол ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, ажалай эрхим жэшээ харуулна, эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Мүнөө баянголойхид алдарта Октябриин 40 жэлэй, колхозойнгоо 30 жэлэй ойе ажалай һайн амжалтатайгаар угтажа байна. Саашадаа колхозойхид туйлаһан амжалтануудаа бүри арьбадхахань дамжаггүй.

В. Баторов.

Партгруппын тоосоо шагнаба

Заиграйн аймагай Шэнэ Бэрээнэй МТС-эй нэгэдэхи тракторна бригадада партийна группа эмхидхэгдэһэн байгаа. Энэ бригада Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлхэдөө, тракторна хүдэлмэриингөө түсэбые һайнаар дүүргэнэ. Олонхи коммунистнууд болон комсомолецуудынь ажал хүдэлмэридөө һайнаар ябажа жэшээ харуулдаг байха юм. Бригадынхид трактор, машинануудаа һайнаар абажа ябадаг. Эндэ социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд болзор соогоо гаргагдажа, показателиин доскада бэшэгдэжэ байдаг. Партийна группа ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаг.

Гэхэтэй хэмта партийна группын хүдэлмэридэ дутуунууд мүн лэ бии. Полевой хүдэлмэриин үедэ үрэһэеэ гүйхэнөөр тариһан ушар үзэгдэһэн байна. Маршруд буруу зохёоһон дээрэһээ тракторнуудай миин зогсохо ябадал ушарһан байгаа.

КПСС-эй Заиграйн айкомой бюро группарторг нүхэр Павловай тоосоое һаяхан шагнаа, тиихэдээ хүдэлмэридөө байһан дутуунуудаа зайсуулхыень тэрэниие уялгалһан байна. Гадна, КПСС-эй айкомой бюро партийна организациин бюрогой зүгһөө энэ группада туһаламжа багаар үзүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглээд, партгруппын хүдэлмэридэ туһаламжа хододоо үзүүлжэ байхыень МТС-эй парторганизациин секретарь нүхэр Кополовые уялгалаа.

С. Григорьева.

Солбон АНГАБАЕВ

Байгалай таабари

Байгал минии, Байгал,
Байгаа бэлэйш найган,
Нангин дуугаа дуулан,
Намая бэдэрээш дуудан.

Хангал морёо ташуурдан
Харайлган ябаһан хүндэл,
Даллааш, дуудааш намая
Далан үльгэрөө хэлэн.

Байгал минии, Байгал,
Байдагши заримдаа
Домог долгин зугаадаа
Дуурашаһан байдагши даа.

Мүнгэн хэрэлсэй дээрээ,
Мүшэдөө тоолон байхадаа
Зүүжэ ябаһан хэшээлээ
Захиралта болгон үгэлэйш даа:

«Солбон, хүбүүм Солбом,
Сарюун арюун Ангарым
Сасарһан алтан һиихэнүүдээр
Сабшалуулжа, хүбүүм, шадыш!»

«Агуу Гоохон» дүүхэйдэл
Ангара мүрэнш байхал.
Алтан һиихэеэ дэлхэйдээ
Аляадуулжа найгахал.

Дэбхэрһэн, собхорһон уһанайш
Долгин дабаан дээрэнь,
Ангара ГЭС нүхэдөөрөө
Бодхоолсожо байнаб мүнөө.

Байгал минии, Байгал,
Бариһан таабарииш таагааб:
Бүмбэлзэһэн, һиихэеэ шэнхинүүлэн
Бархирхал байха Ангараш.

Бархираад,
Бузараар хашхараад,
Байлдаан тэмсэлдэм илагдаад,
Гэгээн сагаан гэрэлээ
Гоожуулан сасаруулан ерээд,
«Бэлэгни»—гэжэ шамдаа
Басаган Ангараш ерэхэ даа.

Гээгдэлһээ гараһан завод

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой эрхим хүдэлмэришэд (зүүн гарһаа) В. И. Астраханцев, Н. П. Тушинская, Н. И. Кулейкин.

Шэгнүүр заһабарилгын Улан-Удын завод 1957 оной гаратар Октябрьска районой предприятинуудай дунда гээгдэнги предприятинуудай нэгэн байһан юм.

1956 оной дүнгүүдээр тус завод үйлэдбэриингөө жэлэй түсэб дүүргээгүй, складуудтань 260 мянган түхэригтэ бүтээгдэжэ хүсэд дүүрээдүй продукци обоорһоһон, хүндэхэн байдалда орошоһон байгаа юм.

— Үнгэрһэн жэлэй декабрь һарада завод тушаажа абахадамни,— гэжэ энэ заводой директор Л. П. Федорченко манда хөөрэбэ,— хүдэлмэришэдтөө салингынь түлөөгүй, гүрэндэ 70 шахуу мянган түхэриг үритэй боложо, завод түбэгтэй байдалда орошоод байгаа бэлэй.

— Иимэ тулюур байдалтай, саашадаа тэсэжэ болохогүй, зохихо хэмжээнүүдые дары түргэн абажа, ажалдаа амжалта туйлаха ёһотойбди,—гэжэ эндэхи хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд шиидэһэн байгаа.

Заводой дирекци ба партийна организаци үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ хүдэлмэришэдэй оруулһан дурадхалнуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзөө һэн. Һүүлдэнь заводоо гээгдэлһээ гаргаха тушаа тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалжа, тэдэнээ шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ һэн.

Нэн түрүүн ажалай эмхидхэл гуримшуулха хэрэгтэй байгаа. Урдань эндэ хамһабариин ажалда, захиргаанай аппарадта олон хүн хүдэлдэг, тиихэдэ сэхэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг зониинь үсөөн байгаа. Цехүүдэй ажалынь адаглан, хүдэлмэришэдөө шэнээр хубаарилан табихадань, хамһабариин ажалһаа 11 хүн, 2 мастер сүлөөлэгдөө һэн.

Ажалай журамай һулаһаа, ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриин хүдэлмэришэдэй дунда хангалтагүйгөөр табигдаһанһаа боложо, ажалдаа гарахагүй, гарабашье ажалайнгаа саг соо хүсэд хүдэлхэгүй, зайгаад, зураад үнгэргэдэг ушар олоор үзэгдэдэг байгаа.

Эдэ бүгэдые усадхахын тула ажалай журам шангадхагдаһан, халаанайнгаа даалгабариие хүдэлмэришэн бүхэнэй дүүргэхын хойноһоо мастер, бригадирнуудай зүгһөө шанга хиналта табигдаһан байна.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бригада, хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэришэн бүхэн, бригада бүхэн шэнэ уялгануудые абаһан байгаа. Мүрысөөнэй дүнгүүд арбан хоногто, һарын һүүлдэ гаргагдажа үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ хэлсэгдэдэг, показателиин самбарта, ханын газетэдэ үргэнөөр харуулагдадаг болоо.

Март, апрель һаранuудта үйлэдбэриин, ажалай эмхидхэлэй ниитын харалга завод дээрэ үнгэргэгдэжэ, энэ хэрэгтэ бии байһан ехэхэн дутуу дунданууд элирүүлэгдэжэ, усадхаха тушаань хэмжээн абтаба. Мүн энэ үедэ ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын һара үнгэргэгдэжэ, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд олон үнэтэ дурадхалнуудые оруулаа. А. П. Каулин, Ф. М. Столь гэгшэд улаан архи эюулдэг бутылкын таглаа алюминяар бүтээхэ станок ухаалан зохёожо, завод дээрээ өөһэдөө хэһэн байна.

Энээнэй урда 1 минута соо арайхан гэжэ 7—8 таглаа прессээр даража хэдэг байгаа. Тус станок дээрэ энэл саг соогоо 42—50 таглаа хэжэ гаргана. Теэд тус станогой хүдэлжэ байхада нэгэ хүдэлмэришэн ондоо хүдэлмэри хэжэ байгаад миин лэ адаглан хаража байдаг болоо. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ 6—7 дахин дээшэлжэ, жэл соо зуу гара мянган түхэриг алмагдаха болоно.

Энэ заводой коллективэй туйлаһан ехэхэн амжалтануудай нэгэниинь хадаа 10 килограмм хүрэтэр шэгнэхэ «БНО-10» гэжэ маркын шэнэ шэгнүүр бүтээлгэ болоно. Харахада тиимэ орёо нарин бэшэшье һаа, бүтээжэ гаргахань амар хэрэг бэшэ байшоо.

—Шэгнүүр заһабарилха, шэнээр тэрэниие бүтээхэ гээшэмнай хоёр ондоо хэрэгүүд ха юм. Бидэнэр элдэб янзын, томо багашье шэгнүүр заһабарилха дүршэлтэй болоһон байбашье, шэнэ шэгнүүр бүтээжэ үзөөгүй байгаабди, түрүүшээр ядалдаашье һэмди,— гэжэ слесарь Тушинская хөөрэнэ.

Энэншье зүбтэй байжа болоно. Шэнэ юумэ бүтээжэ эхилхэдэ олон бэрхэшээлнүүдэй ушардагынь мэдээжэ.

Гэбэшье, заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, энэ харюусалгатай зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа.

Мүнөө шэгнүүр заһабарилгын Улан-Удын завод «БНО-10» маркын шэгнүүр бүтээдэг Сибириин ба Дальна Востогтохи түрүүшын завод болонхой. Улан-Удын заводой маркатай иимэ шэгнүүр Красноярска, Приморско хизаарнуудта, Читын, Эрхүүгэй, Омско областьнуудта болон бусад нютагуудта эльгээгдэнэ. Харин тиихэдэ энээнэй урда тээ иимэ шэгнүүр гансахан лэ Москвада бүтээгдэдэг байгаа юм.

Шэгнүүр һара бүри олоор бүтээгдэнэ. Жэшээнь, апрельдэ 700 шэгнүүр бүтээгдэһэн байбал, май һарада мянга гаран хэгдээ. Иимэ амжалта өөрөө ерээ бэшэ юм. Шэгнүүр хэхэ технологи нилээд нарижуулан һайжаруулагдажа поточно аргада оруулагдаа. Түрүүшын үедэ шэгнүүрээ бүтээгээд, гараараа шэрдээд, удаань миин табижа хатаахадаа ехэ сагаа миин гээдэг байгаа. Мүнөө механическа аргаар шэрдэхэ ванна түхеэрэлгэдээ, электрическэ пеэшэндэ табигдажа шэрэм түргөөр хатаагдадаг болоо. Эдэ түхеэрэлгэнүүдые заводой эрхим ухаалан зохёогшод, уралан нарижуулагшад зохёон хэһэн байха юм.

Эдэ бүгэдын ашаар ажалай бүтээсэ 15—20 процентээр дээшэлжэ, продукциинь өөрынь үнэ 18 түхэригөөр химдараа. Ажал ехэтэй орёо хүдэлмэринүүдые оньһожоруулга ажалай гаргаша 25 процентээр доошолуулха арга боломжо заводто олгобо. Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ эрид дээшэлжэ, салингынь нэмэбэ.

Шэнэ продукци үйлэдбэрилхынгөө хажуугаар тус заводойхид хэмжүүрэй орёо нарин хэрэгсэлнүүдэй, жэшээлхэдэ, кислородно манометр, металлай шанар шалгаха «раквелун» гэжэ прибор аптекэдэ, заводуудай лабораторинуудта хэрэглэгдэдэг нарин нягта шэгнүүрнүүдэй заһабарилга шудалаа. Мүнөө республикын предприятинууд иимэ хэрэгсэлнүүдые заһабарилуулхаяа ондоо городуудта эльгээхэеэ болинхой.

Заводой хүдэлмэришэд ороной түрүү предприятинуудай коллективүүдэй жэшээгээр олон мэргэжэл шудалхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Мүнөө эндэ нэгэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд үсөөн болонхой. Жэшээнь, шэгнүүр заһабарилдаг слесарьнүүд Тушинская никелировщигой, Кулейкин электригэй, гагнууршын, коммунист П. Ф. Мязин манометр болон бусад нарин нягта шэгнүүрнүүдые заһабарилха мэргэжэлтэй болоо.

Мүнөө эндэ халаанайнгаа даалгабари дүүргэдэггүй хүнүүд үгы болоо. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл халаанай даалгабариинь 18 процентээр дээшэлүүлэгдэбэшье, үдэр бүриин даалгабари 120—130 процент дүүргэгдэнэ. Иигэжэ тус заводойхид 8 часайнгаа даалгабари 7 часай турша соо дүүргэдэг болоо.

Заводой коллектив Октябрьска районой предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг хэды дахин абаһан байна.

Мүнөө шэгнүүр заһабарилгын заводойхид хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргээд, Агууехэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Д. Цыбикжапов.

Комбайнер—уралан нарижуулагша

Орёо оньһото мүнөө сагай машина, зэмсэгэй хамаг нюусые шэнжэлэн шудалааша, хүдөөгэй уралан нарижуулагша коммунист Зада Цыренович Эрдынеев Сэлэнгын МТС-тэ ажаллажа байдаг.

1936 онһоо эхилэн 15 жэлэй туршада таһалгаряагүй комбайнераар, удаань 4—5 жэлэй туршада участково механигаар хүдэлөөд, һүүлэй жэлнүүдтэ нүхэр Эрдынеев дахин комбайндаа хүдэлдэг болоо.

Зада Цыреновичын эсэгэнь Баргажанай Баян голой түмэршэ дархан байһан юм. Хүбүүгээ багаһаань хойшо дархалуулжа һургаад, олоһон дүршэл шадабаряа дамжуулан үгөөд, шэдитэ техник болохыень найдан захяа бэлэй. Эсэгынгээ энэ нангин захяаень Зада Цыренович һайнаар дүүргэнэ.

1937 ондо хүдөө ажахын машинануудые уралан нарижуулха талаар түрүүшын алхам хээд байгаа юм. Тэрэл жэлээ Москвада, Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсажа, үрэһэ хордохо, клапан сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ хэһэнэйнгээ, таряа хуряадаг комбайн уралан нарижуулһанайнгаа түлөө выставкын главна комитедэй дипломдо хүртэһэн, мүн хүндын дэбтэртэ оруулагдаһан байна.

Долоон классай эрдэмтэй болоод, 1936 ондо механизаторнуудай Челябинскын хоёр жэлэй һургуули амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Теэд тэрэ гэһэнһээ хойшо хорёод жэл үнгэршэбэ. Зада Цыренович оройдоол мүнөө 40 халта алхажа ябабашье, ганса комбайнер, механик мэргэжэлтэй бэшэ юм. Тэрэнэй мэдэхэгүй, уран шэдитэ гарайнь шадахагүй юумэн гэжэ үгы шахуу. Урданай түмэршэ дархан бурядай хүбүүн шэнэ үеын эрхэ байдалда тааруулан элдэб олон мэргэжэл олонхой. Аба абаһаар электромеханик, слесарь, токарь, гагнууршан, жолоодогшо, тракторист, фрезеровщик, газосварщик, радист, киномеханик болон фотографай шадабари һайса мэдэхэ юм.

Нүхэр Эрдынеевэйдэ ошоходо газааншье, гэртэншье элдэб машина, оньһонуудай хэрэгсэлнүүд, заһагдахаяа байһан мотоцикл, радио, аккумулятор, элдэб фотоаппарадууд болон бусад зэргэ жагсанхай табяатай байдаг юм.

Мүн хүнэй туһаламжа эрихэдэ арсадаггүй, элдэб юумэ заһуулхаа нютагайхидайнгаа ерэхэдэнь сүлөө һамбаа олоод бүтээдэг.

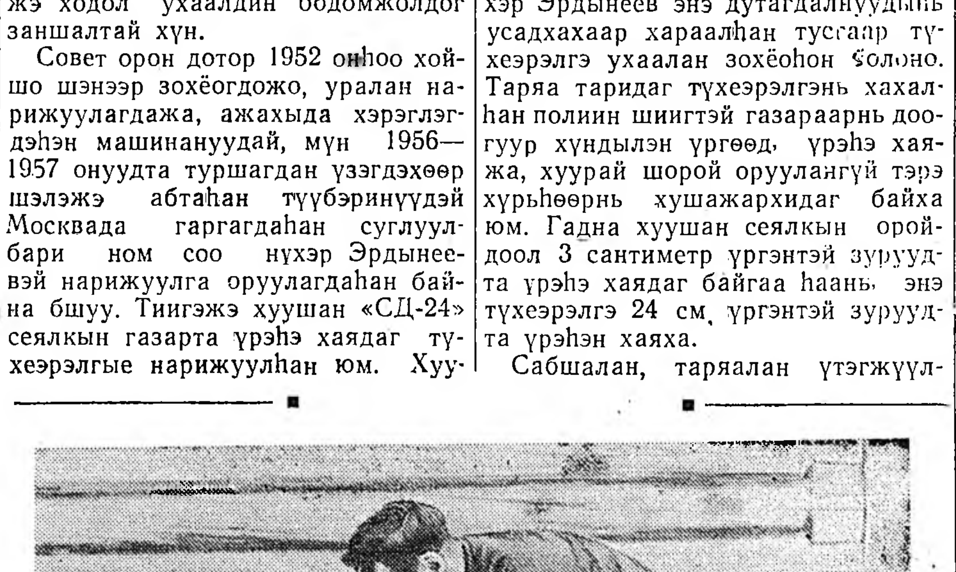
Гадна, ажал хүдэлмэридөө жэшээтэ һайнаар хандадаг. Комбайнераар, механигаар ажаллаха үедөө даалгабаряа ходо үлүүлэн дүүргэжэ ябаа. Түрүү, шэнэ юумэндэ аргагүй дуратайгаар, урагшатайгаар хандадаг хүн. Нёдондо жэлдэ амяарлан хуряалгын аша туһые хамагай түрүүндэ ойлгожо абаад, «С-4» комбайнаар 530 гектар таряа амяарлан хуряагаа һэн. Тиигэжэ аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ түрүүшүүлэй зэргэдэ хабаадалсаа.

Үсэд шангаар ажаллажашье, амаржа сэнгэжэшье ябахадаа оньһото машина, түхеэрэлгэнүүдые, элдэб зэр зэмсэгүүдые яажа гүнзэгыгөөр шудалхаб, тэрэниие хайшан гэжэ бүри һайжаруулхаб гэһэн бодолые ухаанһаа һалгаадаггүй. Ямар нэгэн шэнэ машина хэрэгсэл юугээрээ һайн бэ, ямар дутагдалтайб, яабал бүтээсэ ехэтэйгээр һаадгүйгөөр хүдэлмэрилдэг болохоб гэжэ ходол ухаалдин бодомжолдог заншалтай хүн.

Совет орон дотор 1952 онһоо хойшо шэнээр зохёогдожо, уралан нарижуулагдажа, ажахыда хэрэглэгдэһэн машинануудай, мүн 1956—1957 онуудта туршагдан үзэгдэхөөр шэлэжэ абтаһан түүбэринүүдэй Москвада гаргагдаһан суглуулбари ном соо нүхэр Эрдынеевэй нарижуулга оруулагдаһан байна бшуу. Тиигэжэ хуушан «СД-24» сеялкын газарта үрэһэ хаядаг түхеэрэлгые нарижуулһан юм. Хуушан тэрэ сеялкээр хаягдаһан үрэһэн шииг нойтотой газарта. нэгэ хэмжээнэй гүнзэгыдэ, жэгдэ тэгшээр тараагдан орожо шададаггүй һэн. Харин үрэһэниинь хуурай шоройтой холилдошодог байгаа. Нүхэр Эрдынеев энэ дутагдалнуудынь усадхахаар хараалһан тусгаар түхеэрэлгэ ухаалан зохёоһон болоно. Таряа таридаг түхеэрэлгэнь хахалһан полиин шиигтэй газараарнь доогуур хүндылэн үргөөд, үрэһэ хаяжа, хуурай шорой оруулангүй тэрэ хүрьһөөрнь хушажархидаг байха юм. Гадна хуушан сеялкын оройдоол 3 сантиметр үргэнтэй зурууд тарилгань, энэ түхеэрэлгэ 24 см. үргэнтэй зурууд үрэһэ хаяха.

Сабшалан, тарялан үтэжүүлгын шухала байһаниие хараадаа абажа, үхэр малай, хониной шэбхэ хотон хоройһоо механизированна аргаар малтажа гаргаад, үйрүүлээд, тээгээд абаашажа полидо гаргаха түхеэрэлгэ ухаалдин зохёохо тухай Зада Цыренович удаахан бодомжолһон байна. Тиигэжэ ХТЗ-7 тракторта таарулагдаха нависной түхеэрэлгэ хэды дахин хубилган заһабарилаад, мүнөө бэлэндэнь оруулжа байнхай. Тэрэ машинань иимэ хубинуудһаа бүридэнэ. Шэбхэ малтаха барабаниинь эрлигдэһэн халбага дүрсэтэй шүдэнүүдтэй. Шэбхэ ашаад тарааха түмэр хоорботой. Барабаниинь хажуу талынгаа араануудаар тусхай гэнжээр трактортай холбогдон ябуулагдажа, минута соо 580-яад эрьелдэхээр хараалагдана. Нэгэ часай туршада 24 центнер шэбхэ тэрэнь малтажа ашаха шадалтай.

Шэбхэ малтаха энэ түхеэрэлгэ хэхэ тухай дурадхалынь СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын таһагта, мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи тусхай комитедтэ эльгээгдэнхэй. Мүнөө энээнэйнгээ тайлбари, тодорхойлгыень бэшээд, дахин хэды туршажа үзөөд, фотозурагынь буулгажа, Москва эльгээхэнь. МТС-эй главна инженерэй зүбшөөлөөр ажалһаа мүнөө табигдаад, тэрээнээ хабсаржа, туршажа эхилһээр һара хахад тухай болобо. Залуу тракторист Алексей Раднаев тэрэнэй туһалагша болгогдожо үгтэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Эрдынеев өөрынгөө зохёоһон шэбхэ гаргаха түхеэрэлгэ хабсаржа байна.

Үни удаан МТС-тэ ажаллаха зуураа нүхэр Эрдынеев бэшэшье олон уралан нарижуулганууды хээ юм. Тиигэжэ ХТЗ Т-2 Г тракторта электростартёр өөрөө зохёогоод, хэды жэлдэ хүдэлөө һэн. Энэ ушарта трактор үбэлэй ямаршье хүйтэндэ хүнгэхэнөөр заводилагдаад ябаха юм. Мүн тракторай моторой түргөөр халаха, хүрэхэгүйн тулада автоматическа регулятор ухаалдин таарулһан байха юм.

—Сабшагдаһан үбһэ өөрөө тармаад, сэхэ һүрилдэг түхеэрэлгэ зохёохо тухай һүүлэй 2—3 жэлдэ туршалга хэжэ байнаб,—гэжэ нүхэр Эрдынеев зугаална. Иимэ түхеэрэлгэ энэ жэлдэ дархалаад, ажал дээрээ туршажа үзэхэ һанаатайб.

Өөрынгөө эрдэм мэргэжэл улам дээшэлүүлхын тулада саашадаа заатагүй дээдэ эрдэмтэй болохо зорилготой. Мүнөөшье сүлөөтэй сагтаа техническэ, уранһайханай, политическэ ном ехээр уншадаг.

Энэ ажалша, бэлигтэй уралан нарижуулагшада ехэ туһаламжа хэрэгтэй. Гэбэшье, МТС-эй дирекци, нэн түрүүндэ директор нүхэр Кузьмин, парторганизациинь секретарь нүхэр Агильдин тон хайхарамжагүйгөөр хандадаг. Гадна «ехэ эрдэмгүй, тусгаар дипломгүй хүнһөө биратай үрэ гарахагүй» гэһэн албан хойрог зан гаргадагынь гэмшэлтэй. Мүн республикымнай Хүдөө ажахын министерство нүхэр Эрдынеевтэ биратай туһаламжа үзүүлдэггүй. Иигэжэ уралан нарижуулагшын үүсхэлдэ хандаха гээшэ саашадаа тэсэшэгүй гэжэ сэхэ мэдүүлхэ ушартай.

Арадай дундаһаа урган гараһан, бэлиг шадабаритай уралан нарижуулагшада али болохо туһаламжа үзүүлжэ, тэрээндэ үргэн харгы гарган, тэрэнэй гаргаһан үүсхэлые али болохоор дэмжээд, тэрэнэй ухаалан зохёоһон юумые бодото дээрэнь бэелүүлэлсэхын тухайда оролдохо, нүхэр Эрдынеевые ажалдаа амжалта туйлахадань зоригжуулха шухала гэжэ һанагдана.

Д. ЧИМИТОВ.

Зэдын хонишод зориондоо хүрэхэл

Аймагай колхозуудай, совхозой хүдэлмэрилэгшэд 1960 ондо 300 мянган хонитой болохын, 8000 центнер нооһо абахын түлөө тэмсэнэ

Аймагай хонишодой социалистическэ уялгаһаа

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэгтэ харюу болгон, бидэнэр, хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй аймагай зүблөөндэ хабаадагшад, хонидойнгоо тоо олошоруулха, нооһо абалгые эрид дээшэлүүлхэ талаар урид хараалһан түсэбөө дахин хаража үзөөд, сэлэнгынхидэй социалистическэ мүрысөөндэ уриһан уряае хүлеэн абаха зуураа, хонин ажалые саашадань хүгжөөн дэбжээхын түлөө бүгэдэарадай тэмсэлдэ оролсохо гэжэ шиидээд, иимэ уялгануудые абанабди.

Аймаг доторoo 1960 оной эсэс хүрэтэр хонидой тооe хоёрһоо үлүүтэй дахин гэхэ гү, али 300 мянган толгойдо хүргэхэ. Тиихэдэ 1957 ондо 182 мянган толгой хонитой болохобди. 1960 ондо аймаг дотор 1956 онойхидо орходоо 3 дахин ехэ нооһон хайшалагдаха. Тиихэдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 1957 ондо 183 килограмм, 1960 ондо 320 килограмм нооһон абтаха.

Зарим ажахынууд, хонишодой бригаданууд бүришье дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана. Жэшээнь, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз 1960 оной дүүрэтэр хонидойнгоо тооe хоёр дахин олон болгохо гү, али 37000 толгойдо хүргэхэ, нооһо абалгые энэ болзорто 3 дахин ехэ болгожо, хамта дээрээ 1000 центнер абадаг болохо гэжэ шиидээ.

«Коммунизм» колхоз 1960 ондо 44000 хонитой болажо, нооһо хайшалалгые 1100 центнер хүрэтэр ехэ болгохо гэһэн уялга абаа.

Нооһо хайшалалгаар хонишодой бригаданууд иимэ уялгануудые абана: Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Гэгээтэй) хонишон Гомбо Ганжуров эхэ хонин бүриһөө 4,5 килограмм, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Чойнзонов, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Григорьев болон бусад 4—4 килограмм нооһо хонин бүриһөө хайшалжа абадаг болохо байна.

Абаһан уялгануудаа дүүргэхын тулада хонидые бүдүүн, шэмэтэ, концентрированнэ тэжээлээр хүсэд хангаха хэрэгтэй. Малай ерэхэ үбэлжэлгэдэ эхэ хонин бүхэндэ 2—3 центнер бүдүүн тэжээл, 30 килограмм концентрат, 1 центнер силос бэлэдхэгдэхэ.

1957 оной ноябрь, декабрь һарануудта 17 мянган хурьга нэмэжэ абаха байнабди.

Олон хонишод хурьга олоор абажа түлжүүлхэ тухай дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана. Боргойн совхозой ахалагша хонишод И. М. Бурганов, Б. С. Дабаев гэгшэд ерэхэ гурбан жэл соо 100 хонин бүриһөө 400—500 хурьга абаха, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Данзан Цыдыпов 100 эхэ хониһоо 115, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Самбу Тогочеев —112, «Коммунизм» колхозой хонишон Доржи-Ханда Цыбиков —110 хурьга абаха уялгатай. Иимэ уялга бусад олон хонишод абаа.

Энэ жэлдэ колхозууд болон совхоздо 9250 хониной багтаамжатай 18 байра барихамнай.

Хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдые культурна ажаһуудалаар хангахын тулада хонишодой бригада бүхэн радиоприёмник, библиотекэтэй болохо, кино харуулга саг үргэлжэ эмхидхэхэ, хонишодто гэр олоор баригдаха юм.

Уялгамнай ехэ болобошье, арга боломжонууд дээрэһээмнай харагдажа абтанхай. Хэлэһэн үгэеэ дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ, шадабаряа гарган ажаллахабди.

Энэ уялга хонин ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй аймагай зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталан абтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Борьёогой үргэн элдин тала дайдада нарин, нарибтар нооһотой хонидые хэдэн зуугаарнь үдхэжэ байдаг эрхим хонишод (зүүн гарһаа)—Боргойн үүлтэртэ хонидой совхозой хонишон Иван Бурганов, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой ветеринарна фельдшер Санжа-Ханда Цыренова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Данзан Цыдыпов, Боргойн совхозой хонишон Балдан Дабаев гэгшэд.

Эдэ хонишод мүнөө жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа 115 хүрэтэр хурьга абажа түлжүүлээ. Тиихэдэ нүхэр Цыреновагай искусственна аргаар урэжүүлһэн 1876 хонидой 99,8 процентнь хурьгалһан байна.

М. Назаровагай фото.

Зуун гектарта 612 килограмм нооһоной түлөө

Хэдэн жэлэй саада тээ совхозой хонин һүрэг үүлтэр муутай, ашаг шэмэ багатай байһан юм. Совхозой дирекциин, партийна эхин организациин, тэрэнэй мэргэжэлтэдэй, илангаяа хонишодой оролдосотой шанга ажалай ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ һайн үрэ дүн туйлагдаа. Мүнөө совхозой хонин һүрэг нарин, нарибтар нооһотой болгогдонхой. Тиигэжэ хонидһоо нооһо хайшалалга һураггүй ехээр нэмэбэ.

Хонидой тоо толгой олошоруулхын түлөө совхозой хүдэлмэришэд шангаар тэмсэнэ. Ехэнхи отаранууд үбэл, хабар эртэ хонидоо хурьгалуулдаг болонхой. Тиихэдээ кошарно-базова арга үргэнөөр хэрэглэнэбди. Хурьгадые эхэһээнь һалгахадаа дүршэл ехэтэй һайн хонишодто үгэдэг байнабди. Залуу малые һайн харууһалгада табихада анханһаа һайнаар түлжүүлэгдэһэн мал өөдэргэн, түл түрсэ һайтай байдагынь мэдээжэ.

Хони үсхэбэрилхэдөө хамагай түрүүндэ тэдэниие тэжээлээр дүүрэн хангаха хэрэгтэй. Манай совхозой мал, илангаяа эхэ хонидой отаранууд үбэлжэлгын үедэ, хонидой хурьгалха үедэ бардам хүрэхэ тэжээлээр хангагдадаг байна. Кукуруза болон үбһэ элбэгээр бэлэдхэхэһээ гадна, зелёнко, овёс ехээр таринабди. Мал түхэреэн жэл соо шахуу тэрээн дээрэ адуулагдана.

Хонишодто парти, правительствын хандаһан Бэшэгтэй танилсаад байхадаа манай совхозой хонишод 1960 ондо хонидойнгоо тооe 60 мянган толгой болгохо, тиигэжэ 1956 ондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 89 толгой байһанииень 167 хүргэхэ гэбэ. Энэ зорилгые дүүргэхын тулада хонидой һубайралга болюулха, тэдэниие үрэжэл һайнтай болгожо, жэлэй эхиндэ байһан 12 һараһаа дээшэ болоһон түлгэ болон ехэ 100 эхэ хонин бүриһөө 120-һоо доошо бэшэ хурьга жэл бүхэндэ абажа түлжүүлхэ болонобди. Совхозой түрүү хонишод Иван Михайлович Бурганов, Балдан Самбуевич Дабаев гэгшэд жэлһээ дээшэ наһанай 100 толгой хонин бүхэнһөө 3 жэлэй турша соо 450—500 хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн уялгануудые абанхай. Эдэнэр хонидойнгоо хурьгалһанай һүүлээр зохихо болзор соонь тэдэниие ороондо оруулжа, жэл соо нэгэ дахин бэшэ, хоёр жэл соо гурба гү, али үшөө оло дахин хурьгалуулха болоно.

Парти, правительствомнай нооһо ехээр абадаг болохые бидэнһээ эринэ. Тиимэһээ совхоз хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулан, тэдэнһээ нооһо абалгые бүри ехэ болгожо, 6-дахи табанжэлэй эсэс хүрэтэр гүрэндэ жэл соо 2200 центнерһээ доошо бэшэ нарин, нарибтар нооһо тушааха хэмжээ-ябуулга абаһан уялга дотороо хараалаа. Энэ тоо хадаа 1956 онойхитой сасуулхада 2,1 дахин ехэ болоно. Тэрэниие эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэн дээрэ оруулхада 612 кг. болохо байна. Тиихэдэ хонин бүхэнһөө 4,2 килограммһаа доошо бэшэ нооһо абадаг болохо байнабди.

Боргойн үүлтэртэ хонидой совхозой хүдэлмэришэд болон албахаагшадай коллектив абаһан уялгаяа дүүргэхэ ябадалдамнай ехэ хүсэ шадал, оролдолго хэшээл хэрэгтэй болохо байна гэжэ һайса мэдэнэ.

Б. Мункуев, совхозой партийна организациин секретарь.

Урдаа бариха, найдаха зомнай

Хонидые үбэл хурьгалуулха гээшэ тиимэ хилбар бэлэн хэрэг бэшэ. Юуб гэхэдэ, эртэнһээ һайнаар бэлэдхэжэ, хурьгадые олоор абахын тулада түрэхэ хонидто шэмэтэй тэжээл нэмэжэ эдюулхэ, хони, хурьга харууһалха, абахын тулада оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилхэ, үнэн сэхэ хүнүүдые отаранууд дээрэ шэлэн табиха тон шухала.

Колхозоймнай бүхы отаранууд өөһэдынгөө хэрэг мэдэхэ, шадабаритай һайн хүнүүдээр бэхижүүлэгдэнхэй.

Хонин ажал дээрэ 8 жэл соо хүдэлмэрилжэ байһан Бимба Батуевич Дондопов үүсхэл оролдолго ехэтэй колхозой түрүү хонишон юм. Тэрэ хадаа 3 жэл удаагуур үбэлэй, хабар эртын хурьгадые абаба. Энэ хонишон эртын хурьгадай үлүү һайн байһанай амта танижа, хонидоо эртэ хурьгалуулна. Тиихэдэ хурьгадайнгаа байрые түл абалгада һайнаар бэлдэнэ. Колхозой бусад отаранудай хонишодтой адли эрхэ байдалда хүдэлмэрилөөд, нүхэр Дондопов 15 отарын дунда түрүү һуури эзэлнэ. Үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ дүй дүршэл ехэтэй хонишон һэн туладань тэрэнэй отарада түрүүшынхеэ хурьгалха түлгэн хонидые даалгажа үгөө һэмди. 583 хониһоо 544 хурьга абажа, гараһан түлнүүдээ нэгэшье толгойн хоролтогүйгөөр мал болгоо. Гадна, эхэ хонидойнгоо 99 процентые бүтэн ондо оруулба.

Коммунистнууд Лубсан Пагбаевич Мункуев, Буда Цыдыпович Аюшеев болон бусад эхэ хонидой отарын хонишод баһал һайнаар ажаллана. Эдэнэр олон жэлдэ хони харууһалһан шадабари ехэтэй хүнүүд. Тэдэнэр жэл бүхэндэ хонидоо гарзагүйгөөр харууһалжа, олон хурьга абана.

Эдэ бүгэдын ашаар колхоз 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаба. Хурьгадай 70 шахуу процентнь үбэл абтаа. Хонидой хурьгалха үедэ отаранuудта хүнүүдые саг үргэлжэ нэмэжэ байдаг гээшэбди.

Хонин һүрэгэй олошорхо тума шадамар, ажалда дуратай залуу үетэн дороһоо урган гарана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн үбэлжэлгын үедэ Цагаан-Усан тосхондо комсомол-залуушуулай отара эмхидхэгдээ һэн. Тэрэ отарые 9 классай һургуулитай комсомол Владимир Исаков даана. Тэдэнэр 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаа.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци хонишодой ажал хүдэлмэридэ, ажаһуудалда ехэ анхарал хандуулна. Хонишоднай яһала һайнаар заһабарилагдаһан, түхеэрэгдэһэн гэрнүүдтэ байдаг. Малшадые культурнаар хангахын зорилгоор комплексно 3 бригадануудтаа 1—1 культбазануудые барихамнай. Манай эндэхи сельпогойхид һүүлэй үедэ гүүртэ, отаранuудта гаража, малшадта хэрэгтэй юумые абаашажа наймаалдаг болонхой. Бидэнэр малшадай эрилтэ тухай хододоо һонирхон, тэдэниие али болохоор хангахые оролдонобди.

Хони үсхэбэрилхэ хэрэг гол түлэб хонишодһоо дулдыдадаг. Хонишод хадаа манай найдаха зомнай ха юм.

Ц. Гармаев, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Амжалтымнай түрүүшын алхам

Манай МТС-эй харьяата колхозуудта хонидой тоо олошоржо, нооһо хайшалан абалга горьтойгоор ургана. Нёдондо нэгэ жэлэй туршада Үшөөтэйн МТС-эй харьяата колхозуудта нооһо абалга хамта дээрээ 34,8 процентээр, нэгэ хониһоо нооһо хайшалалга 480 граммаар нэмэһэн байха юм. Абтаһан нооһые эдлүүриин газарай 100 гектар дээрэ оруулхада 178,5 килограмм, тиихэдэ Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 237,5 килограмм болоо һэн.

Хонин ажалһаа абтадаг продукциин ургахада колхозуудай мүнгэн олзо ехээр абтадаг болоо. Хэрбээ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой энэ һалбариһаа оруулһан мүнгэн олзонь 1955 ондо 399,1 мянга байһан һаа, 1956 ондо 995,8 мянган түхэригтэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо 661,1 мянганһаа 1.591 мянган түхэригтэ хүрэһэн байна.

Нооһо абалгын ургалтатай хамта нэгэ центнер нооһо абалгада ажалай гаргащые хороохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Тэрэ гаргаша МТС-эй зоно дотор бүхыдөө 1956 ондо 26 процентээр, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо 43 процентээр хороогдоһон байна. Гансахан 1956 ондо ажалта үдэр бүхэндэ хүртэһэн продукциие мүнгэн дээрэ оруулхада 8 түхэриг 93 мүнгэн байгаа һаань, хонин ажал дээрэ 1955 ондо 10 түхэриг байһанаа 22 түхэриг хүрэтэрөө ургаба.

1960 оной дүүрэтэр хонидой тооe 2 үлүүтэй дахин олошоруулха, нооһо абалгые 3 дахин ехэ болгохо гэһэн тодорхой хэмжээ-ябуулга һаяхан үнгэргэгдэһэн аймагай хонишодой суглаан дээрэ хараалагдаа. Тэрэниие бэелүүлгэдэ хүндэшье һаа, ехэ һайшаалтай зорилго болоно.

Мүнөө хонидой нооһо хайшалалгын, хурьгадые эхэһээнь илгаха халуун саһа болоод байна. Колхозууд хонидоо искусственнаар ороондо оруулжа эхилэнхэй. Нооһо хайшалалга энэ жэлдэ эмхитэйгээр ябуулагдана. Харьяата 6 колхозуудтамнай электрохайшалалгын 13 агрегат хүдэлнэ. Хайшалагдаһан нооһон дээрэһээ хаража үзэхэдэ, 1957 ондо нооһо хайшалалгаар абтаһан уялга дүүргэгдэжэ шадагдаха байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Чагдуровай даадаг эрье хонидой отара нёдондо толгой бүриин 2,4 килограмм нооһо үгэһэн байгаа һаа, энэ жэлдэ 3,66 килограмм үгөө. Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Погодиной даадаг эхэ хонидой отара үнгэрэгшэ жэл 2,0 килограмм үгэһэн һаа, мүнөө 3.2 килограмм нооһон гараа. Иимэ жэшээнүүд бусад отаранuудта олон бии.

Зарим агрегадууд нооһо хайшалалгаар бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаллажа байһан Петр Южиковэй агрегат 20 хайшаар хүдэлмэриин 8 час соо 700—800 хониной нооһо хайшална.

А. Фирсов, Үшөөтэйн МТС-эй главна зоотехник.

Өөһэдөө тэжээл бэлдэлсэнэбди

Хонидһоо олон хурьга абажа, тэдэниие һайнаар түлжүүлгэ ехэнхидээ тэжээлһээ дулдыдадаг байна. Отара бүхэн жэл бүри өөһэдтөө шадахыса тэжээл ехээр татажа абахые оролдодог гээшэ. Тиигэжэ малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэдэг байнабди. Үнгэрэгшэшье үбэл хонидни гарзалуулагдангүй шахуу ондо ороо. Хурьгадшье олоор абтаа.

Мүнөө жэл хонидто эдюулхэ силос ехээр дараха түсэбтэйбди. Тэрэ түсэбэй ёһоор отара бүхэнэйнгөө дэргэдэ өөһэдынгөө хүсөөр 50 тоннын силосэй нүхэ малтаха байнабди. Энэ хүдэлмэри эхилэнхэй.

Гадна, отара бүхэндэ сабшалангай 15 гектар газар даалгагдадаг байха юм. Тэрэ газараа отарын хүдэлмэрилэгшэд өөһэдөө уһалдаг, сэбэрлэдэг, тэндээ шэбхэ гаргадаг байна. Бидэнэр сабшалан дээрэһээ гектарай 15 центнер үбһэ абахаар багсаанабди.

Бүхы эхэ хонидой отарын хүдэлмэрилэгшэд, жэшээнь, нүхэд Цыренжаповай, Балдановай, Шараповай болон бусадай отарынхид бидэнэр мэтэ даажа абаһан сабшалангай газартай. Тэрэнээ һайжаруулха хүдэлмэри хэнэ. Мүн силосэй башни, траншей тэдэнэр өөһэдөө бариха юм.

С. Чагдуров, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Барилгашадай хүндэтэ зорилго

Колхознай хонидойнгоо тооe 2 дахин олон болгожо, 1960 ондо 20000 толгой хонитой болохо байна. Мүнөө дээрэ байһан хониднай яһала байратай. Гэбэшье, тэдэнэй жэл бүри олошорходо шэнэ шэнэ байранууд олоор хэрэглэгдэхэ болоно.

Би колхозойнгоо барилгашадай бригадые даадаг гээшэб. Тиимэһээ табанжэлэй эсэс хүрэтэр хонидой 10 шэнэ байра бариха зорилго бидэнэй урда табигдана. Энээнһээ гадна 3500 тонныг багтаха силоснэ башнинууд отаранууд дээгүүр баригдаха, хонишодой 15 гэр, 3 культбаза, хонишодой зунай сагта байха нүүлгэн урилуулагдадаг 15 гэр, хонидые ороондо оруулха 2 пункт бодхогдохо юм.

Мүнөө бригададамнай 12 хүн хүдэлнэ. Бидэнэр энэ жэлдэ хонидой 1 байра, хонишодой байха 3 гэр барижа дүүргэхэбди.

М. Дашиев, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой барилгашадай бригадын бригадир.

Баян арга боломжонуудаа бултыень хэрэглэе

Зэдын аймагай колхозуудта, совхоздо хони үсхэбэрилгэ ажахынь ашагтай олзотой һалбаринь болонхой. Аймагай ажалшад, энэ ажалые хүгжөөхэ хэрэгые хойшолуулагдашагүй зорилго гэжэ мэдэнэ.

Парти, правительство хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ, нооһо абалгые ехэдхэхэ тухай манай урда тон ехэ хүндэтэй, харюусалгатай зорилго табяад байхадаа, тэрэниие амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха арга боломжын бии байһаниие хараадаа абаһан байна. Тиимэ арга боломжо манай колхозуудта, совхоздо яһала бии гээшэ. Энээниие манай аймагай хонишодой олохон бригадануудай хүдэлмэриин дүй дүршэл гэршэлэн харуулна.

Боргойн үүлтэртэ хонидой совхозой хонишон Балдан Дабаев энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 115 хурьга, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Дашинима Идамжапов, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бимба Дондопов, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Самбу Тогочеев гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 101—102 хурьга абаба. Тэрэшэлэн 100 хонин бүхэнһөө 95—100 хүрэтэр хурьга абаһан хонишод олон.

Хонидойнгоо тооe түргэнөөр олошоруулха арга боломжонуудай байһаар байтар бүхы орон доторнай һүүлэй гурбан жэл соо хонидой тоо нэмээгүй шахуу, харин хэдэн республиканууд, хизаарнууд, областьнуудта хороһоншье байха юм гэжэ партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэг дотор хэлэгдэһэн байна. Энэ хадаа мүн манда, Зэдын колхозуудта, совхоздо хабаадана. Аймагай колхозууд, совхоз нёдондо хэдэн мянган хони, хурьга гарзалуулаа. Зуун эхэ хонин бүриһөө үсөөн хурьга абаа. Тиигэжэ хонин һүрэгые олошоруулха гүрэнэй түсэбые дүүргээгүй байгаа.

Энэшье жэлдэ дээрэ юумэмнай үгы гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Малай хоролто, гаргашалга баһал ехээр болоо. Тэрэнэй эсэстэ аймаг хони үсхэбэрилхэ түсэбөө 101,5 процент дүүргэжэ, 19,7 процент ургалта үгэһэн байха юм. Энэ тон хангалтагүй тоо болоно. Хэрбээ хони, хурьга гарзалуулаагүй, гаргашалаагүй, хони олоор һубайруулангүй байгаа һаа, амжалтамнай бүри ехэ байха һэн.

1960 оной эсэстэ аймаг дотороо 300 мянган толгой хонитой болохын тулада энэ шухала хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандаха айхабтар ехэ зорилго аймагай хонишодой урда табигдана.

Хонин һүрэгтэ эхэ хонидой тоо ехэ үсөөн. Колхозуудта бүхы хонидой 33 процентнь, совхоздо 32 процентнь эхэ хонид болоно. Тиихэдэ Маленковой, Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозуудта эхэ хонид бүришье үсөөн. Эхэ хонид һүрэг соомнай хахадынь байха ёһотой.

Аймагай колхозуудта, совхоздо хонидһоо нооһо хайшалан абалга бага байһаар. Нёдондо колхозуудта хонин бүриһөө дундаа зэргээр 2,4 килограмм, совхоздо 3,7 килограмм нооһон абтаһан байна. Тиигэжэ аймагай колхозууд, совхоз бүхы дээрээ 308,3 тонно нооһо абаа һэн. Тэрэнь эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ колхозуудта 105, совхоздо—290 килограмм болоһон байха юм.

Колхозууд хонин ажалһаа, гол түлэб нооһо хайшалалгаһаа олзынгоо ехэнхи хубиие оруулна. 1956 ондо аймагай колхозууд нооһо тушаалгаһаа 7.630 мянган түхэригэй олзо оруулаа һэн. Энэ мүнгэн колхозуудай жэл соо оруулһан бүхы олзын 46,9 процентнь болоно. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз 1.431 мянган түхэригэй гэхэ гү, бүхы олзынгоо 63 процентыень нооһонһоо оруулаа бэлэй. Тиихэдэ Сталинай (Гэгээтэй), Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай нооһонһоо оруулһан олзонь доходойнь 50 гаран процент болоһон байна.

Нооһо ехээр хайшалан абалга хонидой үүлтэр һайжаруулгатай нягта холбоотой. Гэбэшье, хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хангалтагүй байһаар. Хонидые ороондо оруулхадаа ашаг шэмынгээ талаар муу шанартай хусануудта табигдана. Тэрээн дээрэһээ боложо хониной үүлтэр удаанаар һайжаруулагдана. Аймагай колхозуудта хонин һүрэгэй тоодо нарин нооһотой хонид 6,1, нарибтар нооһотой хонид 45,7 процент болохо юм. Эдэ хонидһоо заа нооһон абтана, һүрхэй һайн хурьгад гаранагүй.

Хэрбээ аймагай колхозууд 1956 ондо 220 тонно нооһо абаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ тэрэ тооe 330 тонно, 1960 ондо 580 тонно хүрэтэр ехэ болгохо зэргэтэйбди. Энэ хадаа 1956 ондо колхозуудай эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 105 килограмм байһанаа табанжэлэй эсэстэ 276 килограмм хүргэгдэхэ болоно. Тиимэһээ аймагай колхозууд, совхоз 800 тонно нооһоной түлөө тэмсэхэ зорилготой.

Эхэ хонидой һубайралга болюулга—хонидой тоо түргэнөөр олошоруулха эрхэ нүхэсэл мүн болоно. Гэбэшье, 1956 ондо аймаг дотор 100 эхэ хонидой 64 процентнь хурьгалжа, үлэгшэ хонидынь һубайраа. Тиигэжэ 17 мянган хурьга дутуу абагдаа һэн. Мүнөөшье жэлдэ 7845 эхэ хонин һубайраа. Энэ хадаа хонидой ороониие саг соонь, эмхитэйгээр үнгэргөөгүй, үбэл эртэ хурьгадые абахада һайн юм гэжэ этигээгүй байһанһаамнай болоо.

1958 оной январиин 1 хүрэтэр аймаг доторoo 17 мянган хурьга абаха даабаритайбди. Тиимэһээ мүнөө хонидые ороондо оруулха бэлэдхэл ябуулагдажа байна. Мүнөө жэл урда жэлнүүдэйнгээ алдууе хараадаа абажа, хонидоо гол түлэб үбэл эртэ хурьгалуулха байнабди.

Хонидой үүлтэр һайжаруулха ябадалда гүрэнэй Иволгын племрассаднигай мэргэжэлтэд һулаар туһална. Мүнөө жэл хонидые искусственнаар ороондо оруулха талаар олохон колхозууд гүрэнэй племрассаднигтай хэлсээ баталһан байгаа. Гэтэр, тэрэниие эмхидхэхэ хүдэлмэриие племрассаднигай мэргэжэлтэд ехээр унжагайруулна. Мүнөө хүрэтэр урэжүүлэгшэ-технигүүд бэлэдхэгдээгүй, колхозуудта хусанууд шэлэгдээгүй байһаар.

Хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ, нооһо бүри ехээр абаха хэрэгтэ тэжээлэй база байгуулха тухай асуудал түргэн шиидхэхэ шухала байһан тушаа парти, правительство ехэ анхарал хандуулһан байна. Урда жэлнүүдтэ аймагай колхозууд эхэ хонидто тэжээл багаар хубаарилан үгэдэг байгаа. Зарим колхозууд кукурузын силос хонидто оройдоошье үгэдэггүй һэн. Тэрээнһээ боложо хонид хүшэеэ алдадаг, муу хурьга гаргадаг, гарза болодог бэлэй.

Хонидоо бүдүүн болон шэмэтэ тэжээлээр хангахын тулада сабшалангайнгаа газар һайжаруулжа, ехэ үбһэ абаха, тиихэдээ ехэнхи сабшалангаа хаба соогоо гараар сабшаха, мүн эхэ хонин бүхэндэ 2 центнер хүртэхэ жэшээтэйгээр кукурузын силос дараха гэжэ шиидээбди. Тиимэһээ отара бүхэнэй дэргэдэ 100 хүрэтэр тоннын багтаамжатай силоснэ барилга хонишодой хүсөөр хэгдэхэ байна. Мүнөө энэ хүдэлмэри олохон отаранuудта эхилэнхэй, МТС-эй газар малтаха механизмууд табигданхай. Аймагай колхозууд, совхоз малай ерэхэ үбэлжэлгэдэ—хонидые 14860 тонно силосээр, 185750 центнер бүдүүн тэжээлээр, 22290 центнер концентрадаар хангаха байна.

Зэдынхидэй эрхэ байдалда уһан гээшэ тон хэсүү асуудал байгаа. Гэбэшье, энэ асуудал гол түлэб шиидхэгдэнхэй. Олон худагууд малтагдахаһаа гадна, мүнөө хээрын бэлшээринүүдтэ уһа зөөхэ арба гаран автоцистернэнүүд хүдэлнэ.

Үдэн олошоржо байгаа хонидые, илангаяа хурьгалха хонидые һайн байраар хангаха шухала зорилго табигдана. Колхозуудай хонид байраар 58,6 процент хангагданхай. Энэ ехэ дутагдалнай болоно. Энэ жэлдэ хонидой 18 байра баригдаха ёһотой. Тэдэ 12-ынь бодхоогдожо эхилэнхэй. Хонишодой байха 50-яад гэр баригдаха.

Хамаг хэрэгые хүнүүд—кадрнууд шиидхэнэ. Аймагай колхозууд, совхоздо хонин ажал дээрэ 600 хүн хүдэлнэ. Тэдэнэр гайхамшагта ажалаараа хони үсхэбэрилхэ, нооһо ехээр абаха талаар горьтой амжалта туйланад. Зорилго юуб гэхэдэ, һургуулитай, өөһэдынгөө хэрэгые һайса мэдэхэ залуу хонишодые олоор бэлэдхэхэ ёһотойбди. Гадна, һайн хүнүүдые шэлэн оложо, хонин ажал дээрэ табиха байнабди. Малшадые зохистой һайн байраар хангаха, тэдэнэй культурна эрилтыень дүүргэлгэдэ колхозой правлениинууд, сомоной Соведүүд, депутадууд ехэ анхарал хандуулха зэргэтэй.

КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэг дотор хонин ажалые саашадань хүгжөөхэ, нооһо бүри ехээр абахын түлөө хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда тодорхой программа үгтэнхэй. Энэ программа дүүргэхэ ябадалда Зэдын аймагай колхозниигуудай, МТС-үүд, совхозой хүдэлмэришэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ойрын сагта эрид хубилалта гаргажа, сэлэнгынхидтэй хэһэн мүрысөөндөө илахын түлөө шангаар тэмсэхэ байһандань ажаг һэжэг байхагүй.

О. БОРИСОВ, ажалшадай депутадуудай Зэдын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

„Арадай капитализм“ тухай хуурмаг номнол

«Арадай капитализм» гэдэг тухай үгэ хүүр тарааха ябадал США-гэй идхалга номнол хэдэг газарнуудай ажал хүдэлмэридэ һүүлэй үедэ ехэ һуури эзэлнэ. Энэ асуудалаар хэблэлдэ статьянууд, хөөрэлдөөнүүд толилогдоно, олон хэһэг брошюранууд, томо зузаан номууд хэблэн гаргагдана, радиогоор болон телевиденеэр тусхай дамжуулганууд хэгдэнэ, киңофильмнүүд гаргагдана. «Арадай капитализмые» номнохо талаар хэгдэдэг хүдэлмэриин гарза гаргашануудые американска правительство, мүн томо томо монополинууд даажа, мүнгэ зөөри бардамаар гаргадаг байха юм. США хадаа идхалга номнолго хэдэг газарнуудые, мүн дипломатическа албанай органуудые хэрэглэн энэ теориие бусад оронуудта дэлгэрүүлэн тараахые ехээр оролдодог байха юм. Американска правительство хадаа «арадай капитализм» гэдэгые идхан номноһон выставкэнүүдые Азида, Африкада, Латинска Америкадэ эмхидхээ, мүн хэдэн олон миллион хэһэгээр мүн лэ энэ темэдэ зорюулан хэблэгдэһэн номууд тэндэ тараагдана.

Капиталистическэ ёһо гуримай улам һуларан доройтожо байһан дээрэһээ «арадай капитализм» гэдэг тухай хуурмаг номнол бүри ехээр хэгдэдэг болоо. Капиталистическэ ёһо гуримай Европын болон Азиин олон оронуудта панхарууд-тан унаһан, колониунуудые эзэлжэ байдаг ябадалай улам саашадаа һуларан үгы боложо байһан, капитализмын экономическа талаараа улам тогтууригүй боложо, мүн пролетариадай забастовкануудые хэжэ улам шангаар тэмсэдэг болоһон эдэ бүхы баримтанууд капитализмын нэрээ хухаржа байһые гэршэлэн харуулна.

Советскэ Союзай болон арадай демократиин оронуудай угаа ехэ амжалтануудһаа уламжалан социализм хадаа бүхы оронуудтахи олониитэ арад зоной ухаан бодолые жэл ерэхэ тудам бүри ехээр эзэлдэг боложо байнхай. Тиимэһээ империалистическэ гүрэнүүдэй зонхилхы нюурнууд хадаа илалта түгэлдэрөөр хүгжэжэ байһан марксизм-ленинизмын һургаалда эсэргүү номнол хэхэ арга бэдэрэн олохо, үмхирэн һалажа байһан капитализмые үшөөл бараг һайнаар ажалшадта харуулха гэжэ оролдодог байха юм.

Иимэ зорилго бэелүүлхын тулада буржуазна эрдэмтэд үнишье бодолгото болонгүй, капитализмые үмөөрэн аршалха зорилгоор үнгэрһэн зуунжэлэй, мүн энэ зуунжэлэйшье элдэб янзын худал хуурмаг номнолнуудые архивууд сооһоо онгилон оложо гаргаһан байна бшуу. Тиигээд, тэдээнһээ иимэ теори яаралтайханаар зохёоһон байна. Капиталистическэ системэ булюу һайн юм гэжэ улад зониие мүнөөшье, мүн урданшье этигүүлхэ гэжэ оролдодог байһан буржуазна эрдэмтэд болон номнолшодой удхамуутай баримтанууд суглуулагдажа, иимэ теори зохёогдоод, мүнөө тараагдадаг болоо. Зүгөөр энэ хуурмаг теоридоо нэрэ оложо ядаһан байха юм. «Таарамжатай нэрын олдожо үгөөгүй дээрэһээ, хүн зоной ухаан бодолой түлөө дэлхэй дээрэ тэмсэл хэхэдээ бидэ бэрхэтэй байдалда ороһон байгаабди. Арадай капитализм гэдэг бидэндэ энэ талаар туһалаа» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшээ һэн. Общественэ хүгжэлтын бодото жама ёһые ойлгожо шадахагүй байһан дээрэһээ элдэб хуурмаг номнол хэдэг буржуазна политическэ экономиин һуларан доройтожо байһые «арадай капитализм» гэдэг тухай хуурмаг номнолой бии болоһон ушар гэршэлэн харуулна.

Энэ «теори» гурбан зүйлдэ үндэһэлнэ. Нэгэдэхеэр, мүнөөнэй капиталистическэ общество дотор үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүд имагтал хүрэнгэтэ ангиин мэдэлдэнь байхаа болёо юм гэһэн хэбэртэйгээр номнол тараагдана. Хоёрдохёор, капиталистическэ предприятинуудые эрхилхэ ябадал капиталистнуудай гарһаа техническэ интеллигенциин мэдэлдэ ороо гэһэн хэбэртэйгээр баталдаг байха юм. Гурбадахяар, национальна олзо доход хубааха ябадалда эрид хубилалта боложо, ажалшадай абадаг хубинь нэмээ, капиталистнуудай абадаг хубита хороо гэжэ хэлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан капиталистическэ мүлжэлгэ, капиталистнууд болон хүдэлмэришэдэй хоорондохи ангиин илгаа үгы боложо, хоорондонь хүсэд найрамдал тогтоо, тиихэдэ капиталистическэ ажахы ашаг олзо олохо зорилготой байгаа һаа, мүнөө үргэн олон улад зоной хэрэглэмжэые хангаха зорилготой болоо гэжэ «арадай капитализм» гэдэгые номногшод хэлэдэг болоо.

Эдэ гурбан баримта хуушанай нилээн доройтоһон буржуазна номнолой сууряан мүн болоно.

Эдэ баримтануудаа тодоруулхын тулада юун гэжэ хэлэдэгыень хаража үзэе. Үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүд арадай үмсэ болоо, юуб гэхэдэ, улам бүри олон хүдэлмэришэд, фермернүүд, алба хаагшад капиталистическэ предприятинуудай акцинуудай, мүнгэ нөөсэлгын кассануудтахи хадагаламжанууд болон облигацинууд гэхэ мэтын эзэдынь боложо байнхай гэжэ буржуазна эрдэмтэд хэлэдэг байха юм. Хэрбээ урдань предприятинууд үсөөхэн тоото капиталистнуудта хамаатай байгаа һаа, мүнөө тон томонууд монополинуудай эзэдынь олон миллион ажалшад бололсожо байна гэжэ тэдэнэр этигүүлхые оролдодог. Манай «арадай капитализмын системэдэ хүн бүхэн шахуу капиталистнууд юм» гэжэ американска «Сатердэй ивнинг пост» журнал һайрхан бэшэһэн байна.

Эдэ һайрхуу, худал хуурмаг баталамжануудые баримтанууд тон хилбараар буруутуулна. Акцинууд, облигацинууд болон мүнгэ нөөсэлгын кассануудтахи хадагаламжанууд тухай буржуазна номнолшодой ехээр хэлэдэг байбашье, эдэнь тиимэ ехээр дэлгэрэнхэй бэшэ юм. Жэшээлхэдэ, Нью-Йоркын биржын мэдээнэй ёһоор 1956 ондо акцинуудые барижа байгшад 8.630 мянган хүн гэхэ гү, али тайлбарилан хэлэбэл ороной наһа гүйсэһэн улад зоной 8 шахуу процентнь болоһон байгаа. Тэдэнэй арбанайнь нэгэ хубиһаа багаха олониинь (890 мянган хүн) хүдэлмэришэд, мастернууд, гар олзоборишод, фермернүүд байһан юм. **Американска эрдэмтэ Райт Миллс гэгшын мэдээнэй ёһоор американска бүхы хүдэлмэришэдэй 98,6 процентнь оройдоошье акцинуудые барижа байдаггүй юм. Капиталистическэ ондоо оронуудта акционернүүдэй тоо хүдэлмэришэдэй дунда бүри үсөөн юм.**

Үнэтэ саарһануудые үсөөхэнөөр барижа байдаг хүнүүдэй тооε олон болгохо гэжэ томо монополинууд али бүхы арга хэрэглэдэг байна. Өөрынгөө хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта акцинуудые худалдаха гэһэн политика зорюута ябуулжа, иимэ саарһа баригшадай тоо олошоруулха хэрэгтэ туһалдаг байна. Заримдаа иимэ үнэтэ саарһануудые баалалтаар захюулдаг байха юм. Иимэ гурим илангаяа США-да ехээр дэлгэрэнхэй. «Арадай капитализм» гэдэгые эдэбхитэйгээр номногшодой нэгэн—Льюис Джилберт гэгшэ США-гэй наһа гүйсэһэн зониие бултыень акционернүүд болгохые уряалдаг байха юм. Баруун Германида «Байерверкен» гэжэ компани өөрынгөө хүдэлмэришэдтэ акцинуудые худалдадаг; тиихэдэ «Фольксваген» гэжэ автомобильна томо фирмэдэ хамаатай аад, гүрэнэй мэдэлдэ байһан акцинуудые ФРГ-гэй правительство зоной дунда тарааха һанаатай байнхай. Тиихэдээ «арадай капитализм» гэдэг номнолые хэрэглэлсэдэг байна.

Монополистнууд иимэ юумэ хэжэ хүдэлмэришэдые баян шанга шадалтай зонууд болгохо тухай оролдоно гэжэ тоолохо болоо һаа, ехэ эндүүтэй гээшэ. Тэдэнэр тад ондоо зорилго урдаа табина. **Акционернэ зөөри зөөшэеэ жэжэ жэжэхэнээр зоной дунда тараахада томо капиталистнуудта ашагтай байдаг юм. Иимэ юумэ хэхэдээ эдэнэр өөһэдөө үсөөншэг акци барижа байбашье, компанинуудай ажал хэрэгые хүсэд хинажа байха аргатай болодог. Акци барижа байгшадай хамтын суглаануудта хабаадалсаха аргагүй жэжэхэн акционернүүдэй олон байха тудам монополистнууд өөһэдынгөө хүсэд эзэрхэлгые бүри хилбараар хангажа шадаха байна.** Мүн олзын талаар иимэ юумэ хэхэдэнь тэдэндэ таарамжатай. Зоной дунда акцинуудые тараахадаа монополинууд нэмэлтэ мүнгэ зөөри горьтойгоор абажа, угаа ехээр олзотодог байха юм.

Хүдэлмэришэдтэ акцинуудые баадхан худалдахадаа мүнгэн сангай олигархиин (нэгэдэлэй) хүтэлбэрилэгшэд, мүн баһа ондоошье зорилго урдаа табилсана. Тэдэнэр хүдэлмэришэдые капиталистнуудай компанинууд тухай һонирходог болгоод, хүдэлмэришэд болон капиталистнууд нэгэ эрмэлзэлгэтэй гэжэ хуурмагаар харуулхые, тиигээд хүдэлмэришэнэй хүдэлөө һуларуулхые оролдодог байна. Акци барижа байдаг хүдэлмэришэдые хүдэлмэришэн ангиие худхуулан хуймуулагшад болгон хэрэглэхые оролдоно. Монополистнууд хадаа акцинуудые тараахадаа хүдэлмэришэдэй дундаһаа илгаржа зөөри зөөшэтэй боложо байһан хүнүүдые, мүн профсоюзай урбаһан хүтэлбэрилэгшэдые бэе тээшээ татахые, мүн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ оппортунис бөөрэнхы үзэл бүри ехээр дэлгэрүүлхые оролдоно. «Алба хаагшад болон хүдэлмэришэд ашаг олзо хубаалдалсадаг болоо гээшэ һаа стачкануудта хабаадалсахаһаа арсаһан ябадал болохо» гэжэ Англиин буржуазна экономист Дж. Ричардсон сэхэ руунь бэшэһэн байха юм.

Хүдэлмэришэд акцинуудые худалдажа абаад байхадаа капиталист болоногүй. Тэдэнэй иимэ нөөсэлэлгэнүүдынь ехэ бэшэ, тон бишыхан олзо доход үгэдэг юм. Хүдэлмэришэн ажа амидаран һуухын тулада урда мэтэ баһал капиталистда хүдэлхэ баатай болодог. Хүдэлмэришэн компаниин ажал хэрэгтэ бодото нүлөө үзүүлжэ шадахагүй байна. Тиимэ болохолоороо хүдэлмэришэдэй дунда акцинуудые тараахадаа хүдэлмэришэн ангиие мэхэлхэ, мүн тэдэниие капиталистнуудай үгэ дууламгай хүнүүд байлгаха гэжэ тэдэнэр оролдоно гээшэ.

Капиталистнууд предприятинуудые эрхилхэ ябадалһаа зайсаад, энэ хэрэгынь тусхай «эрхилэгшэдэй гарта ороно» гэһэн хэбэртэйгээр «арадай капитализм» гэдэгые номногшодой баталан хэлэдэгынь мүн лэ буруу байха юм. Теэд эрхилэгшэдэй 99 процентнь предприятиингаа ажал ябуулгые өөһэдөө хүтэлдэггүй, харин тэдэнэй эзэд монополистнуудай заабаряар хүтэлдэг байна бшуу. Жэшээлхэдэ, американска «Дженерал моторс» гэжэ тон томо концерные тэрэнэй президент Х. Кэртис толгойлдог юм гэбэшье, тэрэ хүн директорнүүдэй Советдэ хүсэд мэдэгдэжэ байдаг. Энэ совет дээрэ Дюпоновуудай баян булын хоёр гэшүүд—Генри Дюпон, Ламмот Коупленд, тэрэшэлэн Моргануудай этигэмжэтэ—Генри Александер гэгшэд гол үүргэ дүүргэдэг юм. Тэрэшэлэн «Стандард ойл оф Нью-Джерси» гэжэ нефтяной трестын хэрэгүүдые тэрэнэй президент бэшэ, харин ахадүү хоёр Рокфеллернүүд эрхилжэ байдаг юм.

Капиталистическэ ажахын гол ёһониинь юуб гэхэдэ, хүн зониие мүлжэжэ нэмэлтэ олзо оруулха ябадал зандаал үлэнэ гээшэ. Тиимэһээ национальна олзо доход хубаарилгада «эрид хубилалта» болоо гэһэн үгэ хүүр баһал үндэһэ баримтагүй байна. Национальна доходой бүри ехэ хубииень ажалшад абадаг боложо байна гэжэ «арадай капитализм» гэдэгые номногшодой харуулхые оролдодог ушар баһал худал байха юм. Харин ажалшадай абадаг хубитань бүри бага болоно.

Монополинуудай эзэрхэжэ байһан үедэ хүнэй байдал һайжаруулжа болохо юм гэһэн хуурмаг үзэл дэлгэрүүлжэ ажалшадые мэхэлхэ зорилгоор «арадай капитализм» гэдэг хуурмаг номнол түргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ гээшэ. Иимэ хуурмаг номнол тараагшад хадаа ажалшадай зарим хубиин политическэ талаараа ушар ёһо үшөө дутамаг мэдэдэг байһыень хэрэглэхэ, тиихэдэ хүдэлмэришэн анги сооһоо зөөритэйхэн боложо байһан хүнүүдые олзо доход элдэб аргаар хубаарилсалгада хабаадуулан бэе тээшээ татаха зорилготой байна.

Марксизм-ленинизмые баримталдаг эрдэмтэд, журналистнууд болон пропагандистнуудай зорилго юуб гэхэдэ, «арадай капитализм» гэдэг тухай хуурмаг номнолые балшыса элирүүлхэ ябадал болоно. Тус асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ табижа «Уласхоорондын ажабайдал» гэһэн журналай гаргаһан үүсхэлые ехээр дэмжэн һайшаамаар байна.

С. Меньшиков.

Залуушуулай болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн VI фестивалиин эстафетэ Улан-Батор асарагдаба

УЛАН-БАТОР, июниин 26. (ТАСС). Залуушуулай болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн VI фестивальда зорюулагдаһан эстафетэ мүнөөдэр Улан-Батор асарагдаба. Энэ эстафетэ Паньмыньчжоньһоо эхилэн Пхеньян, Пекинээр ябажа ехэхэн зам гаталба.

Эстафетын ерэһэндэ зорюулагдаһан митинг дээрэ МНР-эй түб хотын залуушуулай түлөөлэгшэд советскэ залуушуулда зорюулагдаһан амаршалгын бэшэг баталан абаа. Тэрэ бэшэгынь эстафетэтэй хамта СССР-эй залуушуулай түлөөлэгшэдтэ дамжуулагдаха юм.

Улан-Баторта эстафетые хурдан гүйгөөшэд угтан абаад, СССР-эй хилэ тээшэ дамжуулан абаашаба.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Хани харилсаата нацануудай оронуудай премьер-министрнүүдэй конференци

ЛОНДОН, июниин 26. (ТАСС). Хани харилсаата нацануудай оронуудай премьер-министрнүүдэй конференци мүнөөдэр Лондондо нээгдэбэ. Тэндэ Англиин, Канадын, Индиин, Австралиин, Пакистанай, Родези ба Ньясаленда федерациин, Ганын премьер-министрнүүд, мүн тэрэшэлэн Шэнэ Зеландиин, Цейлоной болон Урда Африканска Союзай министрнүүд хабаадалсаа.

Тэрэ конференци тусгаар зүбшэхэ зүйлгүйгөөр, нюусаар үнгэргэгдэжэ байна. Тиибэшье хэблэлэй ажаглалтануудай ёһоор бодоходо, конференци дээрэ политическэ болон экономическа олон асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Рейтер агентствын шэнжэлэгшэ Уайтон энэ конференци дээрэ зүбшэгдэхөөр хараалагдаһан иимэ асуудалнуудые тэмдэглэнэ: Баруун ба Зүүн оронуудай хоорондохи харилсаан, суэцкэ событинуудай һүүлээр Дунда Зүүн зүгтэ тогтоһон байдал, Зүүн урдахи Азиин ба Алас Дурнын байдал, Хитадай Арадай Республикатай тогтоохо харилсаан, буу зэбсэг хуряаха тушаа асуудал, Англиин сэрэгэй шэнэ политика, хани харилсаата нацануудай экономическа болон худалдаа наймаанай асуудалнууд гэхэ мэтэ болоно.

Тус конференци хани харилсаата нацануудай оронууд ба США-гэй хоорондохи зүрилдөөнэй улам шангадажа байһан оршон байдалда зарлагдаба гэжэ Англиин газетэнүүдэй шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Хитадай Арадай Республикатай харилсаатай байха тухай асуудалда тус конференци дээрэ нилээд ехэ анхарал табигдаха гэжэ тэдэ шэнжэлэгшэд һанана. Хани харилсаата нацанууд КНР тухай асуудалда США-гэй политикаһаа ондоо хараа бодолтой байна.

Сэрэгэй асуудалнуудаар хэлсээ хэхэ үедэ доминионуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые атомна болон водородно зэбсэгээр хангалга тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ байна гэжэ шэнжэлэгшэдэй мэдээсэлнүүдһээ элирнэ.

Тэрэшэлэн хани харилсаата нацануудай оронуудай премьер-министрнүүдэй конференциин мүнөөдэрэй зүблөөнүүд дээрэ буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссиин подкомитедэй хүдэлмэри тухай Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд үгэ хэлээ. Тэдэ зүблөөнүүдые Великобританиин премьер-министр Макмиллан хүтэлбэрилһэн байна. Энэ асуудал тушаа үгэ буляалдаа гаргангүйгөөр, премьер-министрнүүд уласхоорондын байдалай юрэнхы асуудалнуудаар һанаалаа хэлсэжэ ороһон байна. Юрэнхы үгэ буляалдалга болоһоной һүүлээр премьер-министрнүүд гурбан гол районуудай—Дундахи Зүүн зүгэй, Алас Дурнын ба Европын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ эхилхэнь гэжэ хүлеэгдэнэ.

Национальна фронт ехэ илалта туйлаа

БЕРЛИН, июниин 26. (ТАСС). Германиин Национально-Демократическа партиин Центральна орган болоһшо «Националь-Цейтунг» газетэ түрүү бэшэгэйнгээ орондо НДПГ-эй зүблөөн тухай мэдээсэл толилоо. Тэрэ зүблөөниинь Республикын нютагуудтахи органуудта арадай түлөөлэгшэнэрэй һунгагдаһан һунгалтын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан байна.

НДПГ-эй хүтэлбэрилэгшэд нютагуудта арадай түлөөлэгшэнэрэй һунгагдаһан һунгалтын дүнгүүдые тэрэ зүблөөн дээрээ тодорхойлон харуулаа гэжэ газетэ заана. Демократическа Германиин национальна фронтын туйлаһан эли тодо ехэхэн илалта мүн гэжэ тэдэ дүнгүүд гэршэлээ. Демократическа Германиин национальна фронтын кандидадуудта бүхы голосуудай 99 үлүүтэй процентнь үгтөө. Энэ хадаа манай гүрэнэй хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг эб найрамдалай, демократиин болон экономическа дэбжэлтын политикые арад зоной бүримүһэн дэмжэдэг байһые гэршэлнэ. Энэ һунгалта хадаа Баруун Германиин монополистнуудай, юнкернүүдэй, милитаристнуудай тохёолдуулдаг дайн сэрэгэй аюулда эсэргүү харюу болоо. Баруун Германи дотор һэргээгдэжэ байгаа фашизмда эсэргүүгээр, НАТО-гэй эзэрхэг түримхэй политикада эсэргүүгээр, ФРГ-эй газарые атомна база болгохо ябадалда эсэргүүгээр, германска империализмын ба милитаризмын аюулта политикада эсэргүүгээр тэмсэхэ гэжэ арад зоной эрид шиидэнхэй байһые энэ һунгалта гэршэлэн харуулаа.

КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хэһэн мэдүүлгэ

ПЕКИН, июниин 27. (ТАСС). КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство хэблэлдэ толилогдохо мэдүүлгэ дамжуулба. «ООН-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй» командовани Корейдэ шэнэ зэбсэг эльгээлгые хорихо гэһэн эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй пунктые буруушааһан шиидхэбэри гаргаа. Хитадай Арадай Республикын правительство энээнтэй дашарамдуулан КНДР-эй правительствын баримталһан хараа бодолые тэрэ мэдүүлгэ соогоо бүримүһэн дэмжэнэ. Урда Корейдэ шэнэ янзын буу зэбсэг эльгээхэ тухай мэдээсэл «Холбоото Штадуудай зүгһөө хэгдэһэн аюулта алхам мүн, энэнь Корейдэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээе сэхэ эбдэнэ, Корейдэхи ба Алас Дурнадахи амгалан байдалда аюул тохёолдуулна» гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

КНР-эй правительство хадаа эблэрэлгэ тухай хэлсээе эбдэһэн хуули буса ябуулга тушаа эрид шууд буруушаалгаяа Холбоото Штадуудта мэдүүлээд, энэ ябуулгын аюулта хойшолонгой түлөө али бүхы харюусалгые Америкын правительствода тохохо байна гэжэ мэдүүлгэ дотор заагдана. Энээнтэй нэгэн хамта американска хорото аашада хабаадалсаһан бусад оронуудта уридшалан һануулга хэнэ.

Хитадай правительство Корейн асуудалаар уласхоорондын конференци зарлаха тушаа КНДР-эй правительствын оруулһан дурадхалые бүримүһэн дэмжэнэ.

Ядерна зэбсэг туршалгые хорихо

ЛОНДОН, июниин 27. (ТАСС). Хэкни гэжэ Лондоной хүдэлмэришэдэй районой хэдэн зуун хүн зон Хэкниин мэр ба муниципальна соведэй гэшүүд түрүүтэйгээр ядерна зэбсэг хорихо эрилтэтэйгээр үсэгэлдэр Лондоной хойто ба зүүн районуудта ехэ жагсаал хэбэ.

Лейбористска, коммунистическэ болон либеральна партинуудай, профсоюзуудай, мүн нютагай бусад организацинуудай туһаламжаар энэ жагсаалые ядерна зэбсэг туршалгые хорихын түлөө тэмсэлэй комитет эмхидхэһэн байна.

Хожомынь митинг болобо. Митинг дээрэ Хэкни районһоо парламентын хоёр гэшүүдтэ гүйлта бариха түлөөлэгшэд һунгагдаа. «Уласхоорондын хэлсээнэй үндэһөөр, харьяата правительствонуудһаа харюу абатараа туршалгануудые хэнгүй байжа, ядерна зэбсэг туршаха ябадал хорихо, гэжэ митингдэ хабаадагшад парламентһаа эринэ.

138 мянган горнягуудые түлөөлдэг Йоркширай нүүрһэнэй 109 шахтын делегадууд водородно бомбо туршалгые дары хорихо гэжэ уряалһан онсо шухала тогтоол үсэгэлдэр нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

Сириин премьер-министрын хэһэн мэдүүлгэ

ДАМАСК, июниин 26. (ТАСС). «Ар-рай Аль-амм» газетэ Сириин Премьер-Министр Сабри Асали гэгшын мэдүүлгые толилбо. Тэрэ мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «США ба бусад баруунай оронууд Израилиие элдэб янзын буу зэбсэгээр сэхэшье, нюусааршье хангана» гэжэ бидэ лаб мэдэнэбди. Тиихэ зуураа, Дунда Зүүн зүгэй оршондо эб найрамдал бэхижүүлхэ амгалан байдал хангаха зорилго табигдана бэшэ, харин араб арадуудай бэеэ дааха байдалые усадхан, бүлэглэлнүүдые байгуулдаг политика баримталагшадай зэргэдэ татажа тэдэниие оруулха зорилго табигдана. Араб арадууд эрхэ сүлөөтэй, амиды мэндэ байхаяа эрмэлзэхэ, мүн империалистнуудай али бүхы эрмэлзэлгэнүүдые буруу һүргэхэ байна.

Гана республика. Амедзов тосхоной һургуулида багшанарай институтдай студентнэр практикаяа гаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин бүгэдэвенгерскэ конференци

БУДАПЕШТ, июниин 27. (ТАСС). Мүнөөдэр эндэ парламентын байшан дотор Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин бүгэдэвенгерскэ конференци нээгдэбэ.

Конференциие Венгриин социалистическэ хүдэлмэришэнэй партиин исполкомой гэшүүн Ференц Мюнних нээгээ. Хожомынь мандатна комисси һунгагдажа, удаадахи зүбшэхэ зүйл баталагдаһан байна гэбэл: ВСРП-гэй саг зуурын Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл (элидхэлшэнь Янош Кадар); партиин устав тушаа оруулагдаһан дурадхалнууд (элидхэлшэнь Дьердь Марошан); эмхидхэлэй асуудалнууд (элидхэлшэнь Миклош Шомоди). Нэгэдэхи асуудалаар ВСРП-гэй саг зуурын Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Янош Кадар элидхэл хээ.

Америкын эзэмдэгшэд Баруун Германида зоргоороо аашална

БЕРЛИН, июниин 26. (ТАСС). Америкын солдадуудай дахин дахин зоргоороо аашалжа байһан баримтануудые АДН агентство харуулаа. Американска эзэмдэгшэд Германиин Федеративна Республикын хүн зониие бүдүүлиг муухайгаар доромжолно.

Имагтал һүүлшын үдэрнүүдтэ Мюнхендэ байгаа американска солдадууд немецүүдтэ хэды удаа добтолго хээ. Июниин 15-най һүни һогтуу американецууд городой үйлсөөр ябаад, эгтээ ябаһан хүнүүдые элдэб муухайгаар хараагаа. Полициин отрядай ерэхэдэнь полициинхидые шулуугаар шэдэхээ забдаа.

Такси машинын шофернуудые американска сэрэгэйхидэй тонодог ушар угаа олон. Жэшээнь, июниин 20-ной һүни Мюнхендэ хоёр американецууд таксиин шофероор хүдэлмэрилжэ байһан немец хүндэ добтолго хэһэн бэеэрээ, тэрэниие хүндөөр шархатуулжа, юумыень тоноод ябашоо. Мүн Ульма гэжэ газарта таксиин шоферые баһа тоноо.

Мюнхендэ немец хүнэй машиные Америкын солдадай хулуухаяа байхадань Баруун Германиин полици бариа.

США-гэй хүн зоной байдал муудана

НЬЮ-ЙОРК, июниин 26. (ТАСС). Май һарада США-гэй хүн зоной байдал угаа ехээр муудаа. Юумэнэй сэн юһэдэхи һараа хүндэржэл байна гэжэ Ажалай министерство мэдээсэе. Май һарада эдеэ хоолой зүйлнүүдэй рознично сэн хүндэ болоһон, хүдэлмэришэдэй бодото салин дахин бага болоһон байгаа.

Редакторай орлогшо О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры в быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00463. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР Зак. № 8270.